

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Δεκεμβρίου 2001

σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που έθεσε το 1993 σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Άλαβα (Ισπανία)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2001) 4475]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/28/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα ⁽¹⁾ και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Σε συνέχεια δύο καταγγελιών, εκ των οποίων τη μεν πρώτη υπέβαλαν ορισμένοι φορείς της παραμεθόριας Αυτόνομης Κοινότητας της Λα Ριόχα κατά των φορολογικών μέτρων επείγοντος και μεταβατικού χαρακτήρα που θέσπισαν το 1993 τα τρία βασικά περιφερειακά συμβούλια και τη δεύτερη ανταγωνίστρια επιχείρηση κατά της δεκαετούς απαλλαγής του φόρου εταιρειών την οποία απολάμβανε η επιχείρηση Depósitos Tubos Reunidos Lentz TR Lentz, SA (στο εξής, «Detursa») με έδρα το Lantarón (Άλαβα), η Επιτροπή βεβαιώθηκε για την ύπαρξη φορολογικών ενισχύσεων στην Άλαβα με τη μορφή της απαλλαγής του φόρου εταιρειών για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις.

(2) Με επιστολή της 28ης Νοεμβρίου 2000, SG(2000) D/108806, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ισπανία για την απόφασή της να κινηθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ έναντι της ενίσχυσης αυτής.

(3) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 14ης Δεκεμβρίου 2000, η οποία πρωτοκολλήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2000, οι ισπανικές αρχές ζήτησαν παράταση της ορισθείσας προθεσμίας για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 5ης Φεβρουαρίου 2001 η οποία πρωτοκολλήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα) στο πλαίσιο της παραπάνω διαδικασίας.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινηθεί τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση εντός μηνός από την ημερομηνία της δημοσίευσής.

(5) Η Επιτροπή έλαβε σχετικές παρατηρήσεις εκ μέρους: της κυβέρνησης της Λα Ριόχα, την 1η Μαρτίου 2001· της βασκικής επιχειρηματικής συνομοσπονδίας (Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza) (στο εξής, «Confebask») στις 2 Μαρτίου 2001· της γενικής ένωσης εργαζομένων της Λα Ριόχα (Unión General de Trabajadores de La Rióχα), στις 2 Μαρτίου 2001 και εκ μέρους της επιχείρησης Schütz Ibérica, SL. Με την επιστολή D/52703 της 2ας Ιουλίου 2001 η Επιτροπή διαβίβασε τις εν λόγω παρατηρήσεις στην Ισπανία παρέχοντάς της τη δυνατότητα να τις σχολιάσει. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 26ης Ιουλίου 2001 οι ισπανικές αρχές ζήτησαν παράταση της ορισθείσας προθεσμίας για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 17ης Σεπτεμβρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα) στο πλαίσιο της παραπάνω διαδικασίας.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(6) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το εν λόγω καθεστώς φορολογικών ενισχύσεων θεσπίστηκε με το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993 της 5ης Ιουλίου 1993, σχετικά με επείγοντα φορολογικά μέτρα για τη στήριξη των

⁽¹⁾ ΕΕ C 37 της 3.2.2001, σ. 38.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

- επενδύσεων και την προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας⁽³⁾. Το κείμενο του εν λόγω άρθρου αναφέρει τα ακόλουθα⁽⁴⁾:
- «1. Οι εταιρείες που δημιουργούνται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος περιφερειακού νόμου μέχρι της 31 Δεκεμβρίου 1994 απαλλάσσονται από το φόρο εταιρειών επί διάστημα δέκα φορολογικών ετών τα οποία αρχίζουν να υπολογίζονται από το έτος ίδρυσής τους, του έτους αυτού περιλαμβανομένου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην επόμενη παράγραφο.
2. Για να τύχουν της απαλλαγής που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο απαιτείται:
- α) να έχουν συσταθεί με ελάχιστο κεφάλαιο 20 εκατομμυρίων ESP, πλήρως εκταμιευθέν.
- [...]
- στ) Μεταξύ της ημερομηνίας σύστασης της επιχείρησης και της 31ης Δεκεμβρίου 1995 πρέπει να επενδύσουν ελάχιστο ποσό ύψους 80 εκατ. ESP σε πάγια υλικά στοιχεία του ενεργητικού, από τα οποία όλα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη δραστηριότητα αυτή και δεν πρέπει να εκμισθωθούν ή να μεταβιβαστούν προς χρήση τρίτων.
- ζ) Να δημιουργήσουν τουλάχιστον δέκα νέες θέσεις εργασίας εντός των έξι μηνών που έπονται της σύστασής τους και να διατηρήσουν στον ίδιο αριθμό τον ετήσιο μέσο όρο του προσωπικού κατά την περίοδο της απαλλαγής.
- [...]
- θ) Να διαθέτουν επιχειρηματικό σχέδιο που να καλύπτει τουλάχιστον πενταετή περίοδο. [...].
- [...]
6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν συμβιβάζονται με οποιοδήποτε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα.
7. Το καθεστώς μεταβατικής απαλλαγής ζητείται με αίτηση που υποβάλλεται στη φορολογική αρχή η οποία, αφού διαπιστώσει ότι πληρούνται οι αρχικές προϋποθέσεις, κοινοποιεί στην αιτούσα εταιρεία την προσωρινή της έγκριση, κατά περίπτωση, η οποία εγκρίνεται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Άλαβα.»
- (7) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σύμφωνα με την εισαγωγή του εν λόγω περιφερειακού νόμου, στόχος της εξεταζόμενης ενίσχυσης συνίστατο στην προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω της παροχής κινήτρων στις επιχειρήσεις για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την πραγματοποίηση επενδύσεων.
- (8) Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι στόχος των εξεταζόμενων φορολογικών ενισχύσεων είναι η θετική φορολογητέα βάση του φόρου εταιρειών που προκύπτει από την άσκηση των οικονομικών δραστηριοτήτων, μείον την αντιστάθμιση των αρνητικών βάσεων των προηγούμενων οικονομικών ετών. Στην παρούσα περίπτωση, δικαιούχοι είναι οι επιχειρήσεις που αφενός έχουν ξεκινήσει την εμπορική τους δραστηριότητα μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των προαναφερθέντων περιφερειακών νόμων, και αφετέρου έχουν επενδύσει σε πάγια υλικά στοιχεία τουλάχιστον 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και έχουν δημιουργήσει τουλάχιστον δέκα νέες θέσεις απασχόλησης. Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις πρέπει να έχουν μία επιχειρηματική στρατηγική που να καλύπτει ελάχιστη περίοδο πέντε ετών και να έχουν ξεκινήσει τις δραστηριότητές τους με ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο ύψους 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ).
- (9) Η Επιτροπή τονίζει ότι η ενίσχυση συνίσταται σε απαλλαγή του φόρου εταιρειών επί διάστημα δέκα φορολογικών ετών, που αρχίζουν να υπολογίζονται από το έτος σύστασής τους.
- (10) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η εξεταζόμενη φορολογική ενίσχυση δεν απευθύνεται σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν συγκεκριμένες δραστηριότητες ή που ανήκουν σε συγκεκριμένους τομείς, αφού οποιαδήποτε δραστηριότητα ή τομέας μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμοι για ενίσχυση. Ούτε απευθύνεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, π.χ. ΜΜΕ, δεδομένου ότι οποιαδήποτε επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη, εφόσον πληροί τα προαναφερθέντα κριτήρια.
- (11) Όσον αφορά το συνδυασμό με άλλες ενισχύσεις, διευκρινίζεται ότι οι εν λόγω φορολογικές ενισχύσεις δεν μπορούν να συνδυαστούν με άλλα φορολογικά πλεονεκτήματα που ενδέχεται να χορηγηθούν για την ελάχιστη επένδυση ή για την ελάχιστη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, ο συνδυασμός της ενίσχυσης με άλλες ενισχύσεις μη φορολογικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένων επιχορηγήσεων, επιδοτούμενων δανείων, εγγυήσεων, εξαγορών μετοχικού κεφαλαίου κ.λπ., που σχετίζονται με τις ίδιες επενδύσεις. Ούτε αποκλείεται ο ενδεχόμενος συνδυασμός τους με άλλες φορολογικές ενισχύσεις το γενεσιουργό αίτιο των οποίων, δηλαδή η συνθήκη που οδηγεί στη χορήγηση κάθε πλεονεκτήματος, είναι διαφορετικό. Τούτο ισχύει για παράδειγμα για τις φορολογικές ενισχύσεις που λαμβάνουν τη μορφή έκπτωσης φόρου⁽⁵⁾.
- (12) Στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή τόνισε ότι για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων δεν λαμβάνεται υπόψη ο φορολογικός χαρακτήρας των εξεταζόμενων μέτρων, δεδομένου ότι το άρθρο 87 εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης «υπό οποιαδήποτε μορφή». Η Επιτροπή τονίζει,

⁽³⁾ Επίσημη Εφημερίδα της Ιστορικής Περιοχής της Άλαβα αριθ. 79 της 16.7.1993.

⁽⁴⁾ Αναφέρονται μόνο τα μέρη που είναι σχετικά με την αξιολόγηση της ενίσχυσης.

⁽⁵⁾ Βλέπε σχετικά την απόφαση 1999/718/ΕΚ της Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 1999, όσον αφορά την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία υπέρ της Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) (ΕΕ L 292 της 13.11.1999, σ. 1).

ωστόσο, ότι για να θεωρηθούν ενισχύσεις τα μέτρα πρέπει να πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια του άρθρου 87 τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω.

- (13) Πρώτον, η Επιτροπή παρατηρεί, στην παρούσα φάση, ότι η αναφερθείσα απαλλαγή του φόρου εταιρειών παρέχει στους δικαιούχους πλεονέκτημα το οποίο μειώνει τις επιβαρύνσεις που φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους.
- (14) Δεύτερον, η Επιτροπή εκτιμά, στην παρούσα φάση, ότι η έκπτωση φόρου συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων και κατά συνέπεια αντιστοιχεί σε κατανάλωση κρατικών πόρων υπό μορφή φορολογικών δαπανών.
- (15) Τρίτον, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών επηρεάζει τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Δεδομένου ότι οι δικαιούχοι ασκούν οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες ενδεχομένως συνεπάγονται συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση των δικαιούχων επιχειρήσεων σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Συνεπώς, θίγεται το εμπόριο. Επιπλέον, η αύξηση του καθαρού κέρδους των δικαιούχων επιχειρήσεων (κέρδος μετά την επιβολή του φόρου) βελτώνει την κερδοφορία τους. Έτσι, βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση για να ασκήσουν ανταγωνισμό στις επιχειρήσεις που αποκλείονται από το πλεονέκτημα των ενισχύσεων.
- (16) Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών έχει ειδικό ή επιλεκτικό χαρακτήρα κατά την έννοια ότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις. Πράγματι, οι όροι χορήγησης της ενίσχυσης αποκλείουν ρητά κάθε επιχείρηση που δημιουργήθηκε πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του προαναφερθέντος περιφερειακού νόμου (μέσα του 1993), που δημιουργεί λιγότερες από δέκα θέσεις απασχόλησης, που πραγματοποιεί επενδύσεις χαμηλότερες των 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και που το καταβεβλημένο κεφάλαιό της δεν υπερβαίνει τα 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ). Επίσης, η Επιτροπή έκρινε προσωρινά ότι η εν λόγω φορολογική ενίσχυση δεν δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος.
- (17) Εν κατακλείδι, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, διότι πληροί όλα τα σχετικά κριτήρια: παράγει συγκριτικό πλεονέκτημα, χορηγείται από το κράτος με κρατικούς πόρους, επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές εμπορικές συναλλαγές και νοθεύει τον ανταγωνισμό ευνοώντας ορισμένες μόνον επιχειρήσεις.
- (18) Λαμβάνοντας υπόψη ότι το μέγιστο ποσό των εξεταζόμενων φορολογικών ενισχύσεων δεν υπόκειται συγκεκριμένα στον όρο να τηρεί το μέγιστο όριο που προβλέπεται στους

κανόνες ήσσονος σημασίας (de minimis) ⁽⁶⁾, η Επιτροπή έκρινε, στην παρούσα φάση, ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽⁷⁾.

- (19) Η Επιτροπή ανέφερε, κατά το παρόν στάδιο, ότι οι κρατικές ενισχύσεις που δεν διέπονται από τον κανόνα de minimis υπόκεινται στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης η οποία θεσπίζεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Οι ισπανικές αρχές δεν τήρησαν, ωστόσο, την εν λόγω υποχρέωση. Προς τούτο, η Επιτροπή έκρινε προσωρινά ότι οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν παράνομες.
- (20) Η Επιτροπή επεσήμανε επίσης, στην παρούσα φάση, ότι, παρότι οι εν λόγω ενισχύσεις χορηγήθηκαν με την προϋπόθεση πραγματοποίησης ελάχιστων επενδύσεων και δημιουργίας ελάχιστου αριθμού θέσεων απασχόλησης, οι φορολογικές ρυθμίσεις δεν εγγυώνται την τήρηση της κοινοτικής νομοθεσίας περί περιφερειακών ενισχύσεων. Προς τούτο η Επιτροπή έκρινε ότι στο παρόν στάδιο οι ενισχύσεις δεν συγκαταλέγονται στις επενδυτικές ενισχύσεις ούτε στις ενισχύσεις για την απασχόληση.
- (21) Αντιθέτως, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι οι εν λόγω φορολογικές ενισχύσεις έχουν τα χαρακτηριστικά των ενισχύσεων λειτουργίας. Στόχος τους είναι να ανακουφίσουν τις επιχειρήσεις από τις δαπάνες που θα έπρεπε υπό φυσιολογικές συνθήκες να επωμίζονται κατά την τρέχουσα διαχείριση ή τις συνθήκες δραστηριότητές τους.
- (22) Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι οι περιφερειακές ενισχύσεις λειτουργίας καταρχήν απαγορεύονται. Μπορούν, ωστόσο, να χορηγηθούν κατ' εξαίρεση, στις περιφέρειες που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Τούτο όμως δεν ισχύει για τις επίμαχες ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έκρινε, προσωρινά ότι υπάρχουν αμφιβολίες κατά πόσον οι φορολογικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις.
- (23) Η μείωση της φορολογητέας βάσης, η οποία δεν περιορίζεται σε έναν συγκεκριμένο τομέα, μπορεί να χορηγηθεί σε επιχειρήσεις που υπόκεινται σε τομεακούς κοινοτικούς κανόνες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, κατά το παρόν στάδιο, εξέφρασε τις αμφιβολίες της σχετικά με το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης όταν ο δικαιούχος ανήκει σε τομέα που υπόκειται σε ειδικούς κοινοτικούς κανόνες.

⁽⁶⁾ Βλέπε σημείο 3.2 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις ενισχύσεις στις ΜΜΕ (ΕΕ C 213 της 19.8.1992, σ. 2) και την ανακοίνωση της Επιτροπής για τους κανόνες de minimis για τις κρατικές ενισχύσεις (ΕΕ C 68 της 6.3.1996, σ. 9), καθώς και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις de minimis (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30).

⁽⁷⁾ Βλέπε σημείο 3.2 των κοινοτικών κανόνων για τις ενισχύσεις στις ΜΜΕ, (βλέπε υποσημείωση 6), καθώς και την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον κανόνα ήσσονος σημασίας (de minimis) για τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε υποσημείωση 6).

(24) Τέλος, η Επιτροπή εκφράζει προς το παρόν αμφιβολίες σχετικά με το συμβιβασμό των φορολογικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά βάσει των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης. Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α), δεν προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) και δεν υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο γ) όσον αφορά ορισμένες περιοχές της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 πέραν των παρεκκλίσεων των στοιχείων α) και γ) οι οποίες έχουν ήδη αναφερθεί, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έχουν στόχο να προωθήσουν την επίτευξη ενός σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή να άρουν σοβαρή διαταραχή της οικονομίας κράτους μέλους, όπως ορίζει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν εμπιπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ...» αφού δεν σχετίζονται συγκεκριμένα με τις δραστηριότητες των δικαιούχων επιχειρήσεων. Τέλος, δεν είναι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού ή της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ).

(25) Η Επιτροπή μαζί με την πρόσκληση που απηύθυνε στις ισπανικές αρχές να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, τις κάλεσε να διαβιβάσουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση των φορολογικών ενισχύσεων που χορηγούνται με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Άλαβα.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΠΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

(26) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 5ης Φεβρουαρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα). Οι ισπανικές αρχές εκτιμούν, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης κατά της απαλλαγής του φόρου εταιρειών είναι άκυρη αφού, βασισμένη σε εσφαλμένο χαρακτηρισμό βάσει του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993 ως νέα ενίσχυση αντί για υφιστάμενη ενίσχυση, εγκρίθηκε κατά παράβαση της νόμιμης διαδικασίας που προβλέπεται σχετικά στη συνθήκη.

(27) Πρώτον, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο δεν αποτελούσε ενίσχυση τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ. Προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού, υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή γνωρίζει από μακρού την ύπαρξη του αναφερθέντος περιφερειακού νόμου εφόσον, με επι-

στολή της 25ης Μαΐου 1994, ενημέρωσε την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία σχετικά με το περιεχόμενο καταγγελίας που αναφέρεται στον εν λόγω νόμο. Διαβεβαιώνουν ότι από την εν λόγω επιστολή απορρέει σαφώς ότι η Επιτροπή ουδόλως θεωρούσε ότι το εφαρμοσθέν μέτρο συνιστούσε κρατική ενίσχυση, ούτε έκρινε σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης (νυν άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης). Με επιστολή της 30ής Σεπτεμβρίου 1994 της επίσημης αντιπροσωπείας τους, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι, κατά τη γνώμη τους, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις απαγορευόμενες από το άρθρο 92 της συνθήκης, δεδομένου ότι ήταν μέτρα γενικού χαρακτήρα. Επίσης, με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 που απευθυνόταν στην επίσημη αντιπροσωπεία, το όργανο του φορολογικού συντονισμού⁽⁸⁾ επανέλαβε στην Επιτροπή ότι: «οι βασικές διατάξεις για τα φορολογικά θέματα έχουν γενικό χαρακτήρα και δεν υπεισέρχονται στην έννοια των κρατικών ενισχύσεων». Ακόμη, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι αν η Επιτροπή διατηρούσε την ελάχιστη υποψία ότι ο επίμαχος περιφερειακός νόμος αποτελούσε κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 της συνθήκης, θα υποχρεωνόταν να κινήσει αμέσως [σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁽⁹⁾] τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(28) Δεύτερον, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι το γεγονός ότι, τον Νοέμβριο του 2000, η Επιτροπή χαρακτήρισε κρατική ενίσχυση τον περιφερειακό νόμο αριθ. 18/1993 οφείλεται (όπως φανερώνει και η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας που έλαβε ως βάση εξέτασης την ανακοίνωση) σε εξέλιξη της πολιτικής της Κοινότητας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις. Πράγματι, με την έγκριση, την 1η Δεκεμβρίου 1997 ψηφίσματος σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας όσον αφορά τη φορολογία των επιχειρήσεων⁽¹⁰⁾ (στο εξής ο «κώδικας φορολογικής συμπεριφοράς»), το Συμβούλιο παραδέχθηκε την αλλαγή κριτηρίων που μπορεί να αποδοθεί εκ των υστέρων στην Επιτροπή κατά την εξέταση των ισχυόντων φορολογικών καθεστώτων — και όχι μόνο των υφιστάμενων καθεστώτων — στο πλαίσιο της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή από την πλευρά της, στην «πρώτη ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων και των κρατικών ενισχύσεων φορολογικού χαρακτήρα»⁽¹¹⁾, αναγνωρίζει ρητά ότι το αντικείμενο της δράσης της είναι

⁽⁸⁾ Ως απόδειξη της εν λόγω επιστολής, το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα πρόσθεσε στις υποβληθείσες παρατηρήσεις το αντίγραφο εγγράφου με λογότυπο της υπηρεσίας φόρων και δημόσιας διοίκησης της βασικής κυβέρνησης και όχι του οργάνου φορολογικού συντονισμού και το οποίο επιπλέον δεν ήταν χρονολογημένο ούτε υπογεγραμμένο. Το εν λόγω έγγραφο ουδέποτε πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή.

⁽⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 12 της απόφασης του Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 1984 στην υπόθεση C-84/82 Γερμανία κατά Επιτροπής· συλλογή: ειδική ισπανική έκδοση 1984, σ. 457.

⁽¹⁰⁾ Παράρτημα I των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Ecofin της 1ης Δεκεμβρίου 1997 το οποίο δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 2 της 6.1.1998, σ. 1.

⁽¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, COM(1998) 595 τελικό, της 25ης Νοεμβρίου 1998.

«να αποσαφηνίσει την εφαρμογή των κανόνων των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που αφορούν την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων» (12). Αργότερα, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (13). Όπως αναφέρεται στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή εξετάζει τα καθεστώτα φορολογικών ενισχύσεων, μεταξύ των οποίων και ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 βάσει των προσανατολισμών που ορίζονται στο σημείο 37 της εν λόγω ανακοίνωσης. Εξάλλου, σύμφωνα με το σημείο 36 της ανακοίνωσης: «Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 1 η Επιτροπή εξετάζει μονίμως από κοινού με τα κράτη μέλη τα καθεστώτα υφιστάμενων ενισχύσεων στα κράτη μέλη». Από την ίδια την ανακοίνωση απορρέει, ωστόσο, ότι όλα τα ισχύοντα φορολογικά καθεστώτα στα κράτη μέλη και τα οποία είναι προγενέστερα, τουλάχιστον, της ημερομηνίας της ανακοίνωσης, μπορούν απλώς να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 1 της συνθήκης («μόνιμη εξέταση»), πράγμα, εξάλλου, που εμποδίζει να κριθούν παράνομες οι «ενισχύσεις». Πρόκειται λοιπόν για φορολογικά μέτρα που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη — εξ ου και ο όρος «ισχύοντα» — τα οποία, μέχρι την ημερομηνία αυτή (Δεκέμβριος του 1997), δεν θεωρούνταν κρατικές ενισχύσεις.

- (29) Τρίτον, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι ουδέποτε τροποποιήθηκε ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993. Έτσι πληροί τον όρο μη τροποποίησης τον οποίο θέτει ως προϋπόθεση ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, μέσω του οποίου θεσπίζονται οι διατάξεις εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης (14) προκειμένου ένα μέτρο να θεωρηθεί υφιστάμενη ενίσχυση.
- (30) Εν κατακλείδι, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι, παρότι κατά την Επιτροπή, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 πρέπει να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση, πρόκειται για υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων. Πράγματι, καταδείχθηκε ότι η Επιτροπή έλαβε γνώση το 1994 ή και νωρίτερα, σχετικά με την εφαρμογή του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993 και δεν θεώρησε ότι επρόκειτο για κρατική ενίσχυση: ότι υπήρξε εξέλιξη της πολιτικής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τα φορολογικά μέτρα που ισχύουν στα κράτη μέλη: ότι ο εν λόγω περιφερειακός νόμος δεν υπέστη καμία τροποποίηση από το χρόνο έναρξης ισχύος του. Η παράγραφος 1 του άρθρου 88 της συνθήκης θεσπίζει κατά τρόπο επιτακτικό τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί στην περίπτωση των υφιστάμενων ενισχύσεων: δηλαδή διαρκής εξέταση με τα κράτη μέλη, και όχι η διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου. Ο κανονισμός περιγράφει με τον ίδιο τρόπο τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί στην περίπτωση των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων: συνεργασία σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 1 (νυν άρθρο 88 παράγραφος

1) και πρόταση για τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων. Προς τούτο η Επιτροπή πρέπει να μην εκτελέσει την απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας και σε περίπτωση που κρίνει, μετά τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης, ότι ο περιφερειακός νόμος συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης, πρέπει να προτείνει στο κράτος μέλος τα ενδεδειγμένα μέτρα που απαιτεί στη συγκεκριμένη περίπτωση η προοδευτική ανάπτυξη ή λειτουργία της κοινής αγοράς.

- (31) Όσον αφορά το χαρακτήρα των εξεταζόμενων μέτρων, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι, εφόσον δεν πληρούν το κριτήριο της επιλεκτικότητας που θεσπίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις. Δεν είναι επιλεκτικά, ιδίως επειδή εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τον οικονομικό τομέα στον οποίο αναπτύσσουν δραστηριότητα οι επιχειρήσεις, και επειδή ο στόχος τους, ο οποίος συνίσταται στην προώθηση του συνόλου της οικονομίας, στερείται του επιλεκτικού χαρακτήρα που του αποδίδει η Επιτροπή, δεδομένου ότι τα αντικειμενικά και όχι διακριτικά κριτήρια εφαρμογής που προβλέπει δεν συνεπάγονται ότι οι επιχειρήσεις που τα πληρούν είναι «συγκεκριμένες επιχειρήσεις», δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης. Για να στηρίξουν το συμπέρασμά τους, οι ισπανικές αρχές επιμένουν ιδιαίτερα στο γεγονός ότι τα εξεταζόμενα μέτρα επιδιώκουν απλώς ένα νόμιμο στόχο οικονομικής πολιτικής με όλα τα μέσα που διαθέτει ένα κράτος, εφόσον έχουν ως στόχο, όπως δηλώνει και το ίδιο το όνομά τους, «την προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας». Επίσης εκτιμούν ότι η μη εφαρμογή των επίμαχων φορολογικών πλεονεκτημάτων, τόσο στις υφιστάμενες επιχειρήσεις όσο και στις νέες επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν μετά της 31 Δεκεμβρίου 1994, δεν συνεπάγεται επιλεκτικό χαρακτήρα εφόσον, αφενός, ο στόχος είναι η προώθηση νέων δραστηριοτήτων και, αφετέρου, οι επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή δεν εμφανίζουν μειονέκτημα σε σχέση με τις επιχειρήσεις δικαιούχους των ενισχύσεων. Όσον αφορά τους ποσοτικούς όρους επένδυσης, δημιουργίας, απασχόλησης και ιδίων πόρων, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι δεν συνεπάγονται ότι τα μέτρα είναι επιλεκτικά, δεδομένου ότι οι όροι αυτοί δεν εμπεριέχουν διακρίσεις, επειδή έχουν οριζόντιο και αντικειμενικό χαρακτήρα. Δεδομένου ότι δεν πληρούται ο όρος της επιλεκτικότητας, οι ισπανικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα εξεταζόμενα μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις, αλλά μέτρα γενικού χαρακτήρα.
- (32) Εξάλλου, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε κρατικές ενισχύσεις, εφόσον δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό και δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Οι ισπανικές αρχές υπενθυμίζουν σχετικά ότι, στο πλαίσιο του προαναφερθέντος κώδικα δεοντολογίας, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 έχει ήδη υποβληθεί σε εξέταση (15) κατά την οποία διακηρύχθηκε ότι δεν προσέκρουε καθόλου στον εντοπισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων της Κοινότητας. Εξάλλου, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 δεν ενισχύει ούτε θα μπορούσε να ενισχύσει τη θέση καμιάς

(12) Σημείο 14 της ανακοίνωσης που αναφέρεται στην προηγούμενη υποσημείωση.

(13) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ C 384 της 10.12.1998, σ. 3).

(14) ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

(15) Έκθεση της ομάδας «κώδικας δεοντολογίας» που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Ecofin στις 29 Νοεμβρίου 1999, παράγραφος D009: «País Vasco — Desgravaciones en fase de lanzamiento».

επιχείρησης. Πράγματι, δεδομένου ότι οι νεοσύστατες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν πολύ συγκεκριμένη θέση στην αγορά, δύσκολα η θέση αυτή θα μπορούσε να ενισχυθεί.

- (33) Τέλος, οι ισπανικές αρχές απορρίπτουν το χαρακτηρισμό των φορολογικών μέτρων που θεσπίζονται με τον περιφερειακό νόμο αριθ. 18/1993 ως ενισχύσεων λειτουργίας, υποστηρίζοντας ότι ο εν λόγω χαρακτηρισμός, μπορεί εξ ορισμού να αποδοθεί μόνο σε ήδη υφιστάμενες επιχειρήσεις και ουδέποτε σε νέες επιχειρήσεις. Εκτιμούν, αντιθέτως, ότι λαμβανομένης υπόψη της ελάχιστης επένδυσης και της ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που απαιτείται για τη χορήγησή τους, τα εν λόγω μέτρα έχουν χαρακτήρα μέτρων υπέρ της αρχικής επένδυσης, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα ⁽¹⁶⁾. Προς τούτο διευκρινίζουν ότι στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽¹⁷⁾ αναφέρεται ότι οι φορολογικές ενισχύσεις «δύνανται» να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις όταν η επένδυση συνιστά τη φορολογητέα βάση τους, τούτο δεν σημαίνει ότι «οφείλουν» να θεωρούνται επενδυτικές ενισχύσεις μόνο στην περίπτωση αυτή.

4. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- (34) Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι παρακάτω παρατηρήσεις παρουσιάζονται με την επιφύλαξη κατά πόσον τα μέρη που τις έχουν αποστείλει δύνανται να θεωρηθούν ενδιαφερόμενα μέρη σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

4.1. Παρατηρήσεις της κυβέρνησης της Λα Ριόχα

- (35) Η κυβέρνηση της Λα Ριόχα αναφέρει ότι τα φορολογικά μέτρα αποτελούν φορολογικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια που θεσπίζει το άρθρο 87 της συνθήκης. Για να στηρίξει τον ισχυρισμό αυτόν, υποστηρίζει ότι ο όρος «κράτος» του άρθρου 87 της συνθήκης περιλαμβάνει κάθε δημόσιο φορέα που διαθέτει ανεξαρτησία στην έκταση του εδαφικού του πεδίου, στο οποίο περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι επαρχιακές κυβερνήσεις. Επίσης αναφέρει ότι ο χαρακτηρισμός ενίσχυσης είναι ανεξάρτητος από τη μορφή του εξεταζόμενου μέτρου. Προσδιορίζει σχετικά ότι η έννοια της ενίσχυσης του άρθρου 87 είναι ευρύτερη από την έννοια της επιχορήγησης και ότι μπορεί συνεπώς να περιλαμβάνει και τα φορολογικά μέτρα. Επίσης, επισημαίνει ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα παρέχουν πλεονέκτημα στους δικαιούχους, εφόσον η απαλλαγή του φόρου εταιρειών επί δέκα συνεχή φορολο-

γικά έτη έχει ως στόχο και αποτέλεσμα να ανακουφίσει τον δικαιούχο από μέρος της φορολογικής επιβάρυνσης που θα είχε βαρύνει τα κέρδη του. Εξάλλου, στο μέτρο που οι δικαιούχοι επιχειρήσεις ασκούν οικονομικές δραστηριότητες που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, τα εν λόγω φορολογικά μέτρα νοθεύουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν τις εν λόγω συναλλαγές. Πέρα από την υλική ιδιαιτερότητα που οφείλεται στο ελάχιστο κοινωνικό κεφάλαιο 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ), της ελάχιστης επένδυσης 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και της ελάχιστης δημιουργίας δέκα θέσεων απασχόλησης, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα σημειώνει ότι ο ειδικός χαρακτήρας του εξεταζόμενου φορολογικού μέτρου απορρέει επίσης, αφενός, από τον αποκλεισμό των ήδη υφιστάμενων επιχειρήσεων από το πλεονέκτημα των ενισχύσεων και, αφετέρου, από τον περιορισμό του πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις ορισμένων περιοχών του κράτους μέλους.

- (36) Εξάλλου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Επίσης, οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή πριν η Επιτροπή αποφανθεί κατά πόσο συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

- (37) Τέλος, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι τα επίμαχα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις εφόσον δεν πληρούν τους όρους που θεσπίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽¹⁸⁾. Σημειώνει σχετικά ότι παρά την απαίτηση ελάχιστης επένδυσης και ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, οι ενισχύσεις δεν εξαρτώνται από το ποσό της επένδυσης ούτε από τον αριθμό των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης. Αντιθέτως, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα προσλαμβάνουν τον χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας διότι έχουν ως αποτέλεσμα να ανακουφίζουν τον δικαιούχο από μέρος των δαπανών που θα έπρεπε να αναλάβει στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχείρισης των δραστηριοτήτων του. Εξάλλου, οι εν λόγω ενισχύσεις λειτουργίας δεν μπορούν να τύχουν καμιάς από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.

- (38) Εξάλλου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι το εξεταζόμενο φορολογικό μέτρο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί λόγω της ύπαρξης πέντε φορολογικών συστημάτων στην Ισπανία. Υπενθυμίζει σχετικά ότι ο γενικός εισαγγελέας Saggio ⁽¹⁹⁾ έκρινε ότι ο χαρακτήρας αρχών που διαθέτουν φορολογικές εξουσίες σε μια περιοχή δεν δικαιολογεί καμία διακριτική μεταχείριση υπέρ των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην ίδια περιοχή. Επιπλέον, τα μέτρα δεν δικαιολογούνται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος της Άλαβα, δεδομένου ότι στόχος τους είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των δικαιούχων επιχειρήσεων. Επιπλέον, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα υπενθυμίζει

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 31 της 3.2.1979, σ. 9. Σύμφωνα με την εν λόγω ανακοίνωση, ως «ενισχύσεις συνδεόμενες με την αρχική επένδυση» εννοούνται οι ενισχύσεις που ορίζονται απευθείας σε συνάρτηση με αυτήν ή συνδέονται με τη δημιουργία απασχόλησης και θεσπίζονται απευθείας σε συνάρτηση με τις δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9. Βλέπε στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές την υποσημείωση της σελίδας 46 του παραρτήματος I: « Οι φορολογικές ενισχύσεις δύνανται να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις όταν η επένδυση αποτελεί τη φορολογητέα βάση».

⁽¹⁸⁾ Βλέπε προηγούμενη υποσημείωση.

⁽¹⁹⁾ Συμπεράσματα στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-400/97 C-401/97 και C-402/97 (αίτηση προδικαστικής απόφασης: Ανώτερο Δικαστήριο της Αυτόνομης Κοινότητας της Χώρας των Βάσκων).

ότι το Ανώτατο Ισπανικό Δικαστήριο έκρινε ⁽²⁰⁾ ότι άλλα φορολογικά μέτρα παρόμοια με τα εξεταζόμενα νόθευαν τον ανταγωνισμό και επηρέαζαν την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και εργατικού δυναμικού. Το Ανώτερο Δικαστήριο της Χώρας των Βάσκων ⁽²¹⁾ ακολούθησε επίσης το ίδιο δόγμα..

- (39) Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα θεωρεί ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα πρέπει να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις και, επειδή δεν τήρησαν τη διαδικασία κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, ενισχύσεις παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

4.2. Παρατηρήσεις της Βασκικής Επιχειρηματικής Συνομοσπονδίας — Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza («Confebask»)

- (40) Πρώτον, η Confebask αναφέρει τις ιστορικές ρίζες της σημερινής φορολογικής αυτονομίας της Άλαβα.
- (41) Όσον αφορά την υποτιθέμενη μείωση του φορολογικού χρέους, η Confebask εκτιμά ότι η Επιτροπή εσφαλμένα θεωρεί ότι υφίσταται φορολογικό χρέος η μείωση του οποίου συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων. Εάν το επιχείρημα ευσταθούσε, οποιαδήποτε φορολογική μείωση θα συνεπαγόταν πάντοτε απώλεια φορολογικών εσόδων σε σχέση με το ποσό του φόρου που θα έπρεπε κανονικά να καταβληθεί. Η Confebask ζητεί επομένως από την Επιτροπή να επανεκτιμήσει τη θέση της δεδομένου ότι, στην αντίθετη περίπτωση, θα επρόκειτο ενδεχομένως για παράνομη εναρμόνιση της φορολογικής επιβάρυνσης με την καθιέρωση ενός κανονικού ποσού αναφοράς για τον καθορισμό των ενδεχόμενων απωλειών των φορολογικών εσόδων.
- (42) Όσον αφορά την επίπτωση στις συναλλαγές, η Confebask αναφέρει ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα προκαλούν στρέβλωση των συναλλαγών, στο μέτρο που οι δικαιούχοι συμμετέχουν σε συναλλαγές. Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων επηρεάζουν πάντοτε τις συναλλαγές. Προκειμένου να διαπιστώσει την επίπτωση στις συναλλαγές, η Επιτροπή θα έπρεπε να αναλύσει ολόκληρο το φορολογικό σύστημα και όχι συγκεκριμένες διατάξεις. Η Confebask σημειώνει σχετικά ότι, βάσει μελέτης, η φορολογική επιβάρυνση στη Χώρα των Βάσκων είναι υψηλότερη σε σχέση με την υπόλοιπη Ισπανία. Η Επιτροπή θα έπρεπε να εξηγήσει γιατί οι συναλλαγές επηρεάζονται από τα συγκεκριμένα μέτρα και όχι από κάποια άλλα. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υφίστατο αυτός ο αντίκτυπος, ο δρόμος για την κατάργησή του θα ήταν η εναρμόνιση και όχι οι κρατικές ενισχύσεις.
- (43) Όσον αφορά τον επιλεκτικό χαρακτήρα των φορολογικών μέτρων, η Confebask σημειώνει ότι η Επιτροπή εκτιμά ότι πρόκειται για κανόνες άμεσης χορήγησης ενισχύσεων. Υπενθυμίζει σχετικά ότι, σύμφωνα με τα σημεία 17, 19 και 20 της προαναφερθείσας ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, ένα φορολογικό μέτρο μπορεί να είναι ειδικό και, ως εκ τούτου, κρατική ενίσχυση, όταν απευθύνεται αποκλειστικά σε κρατικές επιχειρήσεις, σε ορισμένα είδη επιχειρήσεων ή σε επιχειρήσεις μιας συγκεκριμένης περιοχής. Ωστόσο, τα μέτρα δεν έχουν κανένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, ούτε την περιφερειακή ιδιαιτερότητα, αφού εφαρμόζονται σε ολόκληρη την επικράτεια όπου εκτείνεται η αρμοδιότητα των περιφερειακών αρχών που τα έχουν θεσπίσει. Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα των κατωφλίων: εταιρικό κεφάλαιο 20 εκατ. ESP, επενδύσεις 80 εκατ. ESP, δημιουργία δέκα θέσεων απασχόλησης, η Confebask εκτιμά ότι η χρησιμοποίηση αντικειμενικών κατωφλίων αποτελεί συνήθη πρακτική των εθνικών και κοινοτικών φορολογικών διατάξεων. Η Confebask επισημαίνει επίσης, βασιζόμενη σε διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και αποφάσεις της Επιτροπής, ότι μέχρι σήμερα ουδέποτε θεωρήθηκε ότι η ύπαρξη κατωφλίων συνεπάγεται ειδικό χαρακτήρα. Επιπλέον, η ίδια η Επιτροπή, στο σημείο 14 της προαναφερθείσας ανακοίνωσης, αναγνωρίζει ότι το γεγονός ότι ευνοούνται ορισμένοι τομείς δεν συνεπάγεται αυτομάτως ότι τα μέτρα έχουν ειδικό χαρακτήρα.
- (44) Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα ο οποίος, σύμφωνα με την Επιτροπή, προκύπτει από το γεγονός ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα εφαρμόζονται μόνο σε μέρος του εδάφους ενός κράτους μέλους, η Confebask υπενθυμίζει ότι ο συνοδευτικός νόμος του προϋπολογισμού του 1994 ⁽²²⁾ εισήγαγε ταυτόσημα μέτρα και στην υπόλοιπη επικράτεια. Τα μέτρα αυτά συνίσταντο σε μείωση κατά 95 % του ποσοστού του φόρου εταιρειών για τα οικονομικά έτη 1994, 1995 και 1996 υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων, που πραγματοποιούσαν επενδύσεις δεκαπέντε τουλάχιστον εκατ. ESP (90 152 ευρώ) και με προσωπικό μεταξύ τριών και 20 εργαζομένων. Επιπλέον, τα εν λόγω μέτρα είχαν στόχο να ενισχύσουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Συνεπώς, εξουδετερώνεται η επίπτωση που έχει επί του ανταγωνισμού η απαλλαγή του φόρου εταιρειών στην Άλαβα, δεδομένου ότι οι γειτονικές περιοχές των ιστορικών βασκικών περιοχών παρέχουν επίσης φορολογικά πλεονεκτήματα στις νεοσύστατες επιχειρήσεις. Επιπλέον, εάν υπήρχε επίπτωση επί του ανταγωνισμού, θα απέρριε από τα αναφερθέντα μέτρα της ισπανικής κεντρικής διοίκησης, εφόσον τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν να έχουν περισσότερους δικαιούχους.
- (45) Η Confebask τονίζει επίσης ότι παρεμφερή μέτρα εφαρμόζονται και σε άλλα κράτη μέλη, αλλά η Επιτροπή δεν έχει κινηθεί καμία διαδικασία εναντίον τους ούτε έχουν συμπεριληφθεί από την ομάδα Primarolo στα επίσημα μέτρα. Σχε-

⁽²⁰⁾ Βλέπε απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1998.

⁽²¹⁾ Βλέπε αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου και της 7ης Οκτωβρίου 1999 σχετικά με τις «φορολογικές διακοπές» με μορφή μειώσεων της φορολογητέας βάσης κατά 99, 75, 50 και 25 %.

⁽²²⁾ «Νόμος 22/1993 της 29ης Δεκεμβρίου 1993 σχετικά με φορολογικά μέτρα για την αναθεώρηση του νομικού συστήματος της δημόσιας διοίκησης και την προστασία των ανέργων».

τικά, αναφέρει ότι στη Γαλλία από το 1994 υφίστανται απαλλαγές και μειώσεις του φόρου εταιρειών για πενταετή περίοδο (δέκα έτη σε ορισμένες περιοχές και ακόμη ευνοϊκότερα καθεστώτα στην Κορσική) υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων. Στο Λουξεμβούργο εφαρμόζεται μείωση του φόρου εταιρειών της τάξης του 25 % επί οκταετία. Στη Νότιο Ιταλία, ισχύουν φορολογικές αναστολές των φόρων IRPEG και ILOR επί δεκαετία. Τέλος, στην Πορτογαλία ισχύει μείωση της τάξης του 25 % όσον αφορά το φόρο εταιρειών επί επτά έως δέκα έτη. Είναι συνεπώς φανερό ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών στην Άλβα δεν αποτελεί εξαίρεση από την οποία απορρέει οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα. Αντιθέτως, πρόκειται για ένα σύστημα που χρησιμοποιείται ευρέως στα κράτη μέλη. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, η Confebask συνάγει το συμπέρασμα ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα δεν έχουν χαρακτήρα κρατικών ενισχύσεων αλλά γενικών μέτρων.

(46) Η Confebask υποστηρίζει ότι ο χαρακτηρισμός εκ μέρους της Επιτροπής της φορολογικής μείωσης ως παράνομης ενίσχυσης θέτει σε αμφισβήτηση τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της απαγόρευσης των αυθαίρετων αποφάσεων των οργάνων και της ασφάλειας του δικαίου, καθώς και της αναλογικότητας. Πράγματι, η Επιτροπή έκρινε ήδη το βασικό φορολογικό καθεστώς σύμφωνο με το κοινοτικό δίκαιο στην απόφασή της 93/337/ΕΟΚ ⁽²³⁾. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θα μπορούσε να τροποποιήσει τη θέση της στο πλαίσιο της «διαρκούς εξέτασης», σχετικά με τις μελλοντικές υποθέσεις, αλλά όχι σχετικά με υπόθεση του παρελθόντος.

(47) Σύμφωνα με τη Confebask, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν πρέπει να εμπεριέχουν επιστροφή, για να τύχουν της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που απορρέει, συγκεκριμένα, από την επιστολή αριθ. 4555 της 22ας Μαΐου 1994, την οποία απέστειλε η Επιτροπή στην επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία με σκοπό να ζητήσει πληροφορίες. Πράγματι, η επιστολή αυτή αποδεικνύει, αφενός, ότι η Επιτροπή γνώριζε ήδη από το 1994 τα εν λόγω μέτρα και, αφετέρου, ότι ο καταγγέλλων τα χαρακτήριζε κρατικές ενισχύσεις. Η Επιτροπή δεν κίνησε, ωστόσο, διαδικασία σχετικά, αφού όπως φαίνεται αρέστηκε στην απάντηση των ισπανικών αρχών που αρνούνταν ότι επρόκειτο για κρατικές ενισχύσεις. Η κατάσταση που παρουσιάζεται υπενθυμίζει το προηγούμενο που εξετάστηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην απόφασή του στην υπόθεση RSV ⁽²⁴⁾. Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι η προθεσμία 26 μηνών μεταξύ της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας και της τελικής απόφασης είχε προκαλέσει στο δικαιούχο επαρκή δικαιολογημένη εμπιστοσύνη για να εμποδίσει την Επιτροπή να ζητήσει από τις ολλανδικές αρχές να διατάξουν την ανάκτηση της ενίσχυσης. Η Confebask εκτιμά ότι εάν η προθεσμία 26 μηνών από την κίνηση της διαδικασίας μέχρι την ολοκλήρωσή της προκαλεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που εμποδίζει να διαταχθεί η αποκατάσταση της ενίσχυσης, καθίσταται πολύ πιο προφανής

μία κατάσταση κατά την οποία η Επιτροπή ουδόλως κινεί, σε έξι χρόνια και έξι μήνες, καμία διαδικασία, κατά τρόπο που δεν υιοθετείται καμία θέση σχετικά με την ενδεχόμενη ύπαρξη ενισχύσεων ασυμβίβαστων με την κοινή αγορά. Τέλος, οι επιχειρήσεις και οι διοικήσεις που ενημερώθηκαν για τα ερωτήματα που έθεσε η Επιτροπή, η οποία δεν αντέδρασε στην απάντηση που της διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, μπορούσαν νομίμως να θεωρούν ότι ο μηχανισμός μείωσης της φορολογητέας βάσης δεν παρείχε κανένα λόγο διαμαρτυρίας σε σχέση με τον κανονισμό για τις κρατικές ενισχύσεις. Εξάλλου, η Confebask υπενθυμίζει και άλλους παράγοντες που παρεμπόδιζαν έναν οικονομικό φορέα να παρατηρήσει κάποια ανωμαλία στην αποδοχή από μέρους του των επίμαχων φορολογικών πλεονεκτημάτων. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι η κοινή φορολογική νομοθεσία (η νομοθεσία που εφαρμόζεται στην υπόλοιπη Ισπανία) προβλέπει, τουλάχιστον από το 1993 μηχανισμούς μείωσης της φορολογητέας βάσης για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις. Ουσιαστικά τα χαρακτηριστικά των μηχανισμών αυτών δεν διαφέρουν από εκείνα της βασικής νομοθεσίας στα οποία αναφέρονται οι παρόντες ισχυρισμοί. Υπό τις συνθήκες αυτές, καμία δικαιούχος επιχείρηση δεν θα μπορούσε να προβλέψει ότι η Επιτροπή, αρκετά χρόνια από τη στιγμή που έλαβε γνώση αυτών των κανόνων, παρεμφερών με τους ισχύοντες στην υπόλοιπη κοινή επικράτεια, θα απαιτούσε την αποκατάσταση της ενίσχυσης επικαλούμενη το κοινοτικό δίκαιο. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η αποκατάσταση αυτή θα προϋπόθετε να υπολογιστεί εκ νέου το φορολογικό χρέος που αντιστοιχεί σε οικονομικά έτη που έχουν κλείσει από μακρόν, πράγμα που θα αποτελούσε έκδηλη απόπειρα κατά της ασφάλειας του δικαίου.

(48) Όσον αφορά την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου με την κοινή αγορά, η Confebask υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου ⁽²⁵⁾, όταν κινεί τη διαδικασία η Επιτροπή πρέπει να έχει σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με το συμβιβάσιμο των ενισχύσεων. Από το γεγονός όμως ότι δεν είχε εκδηλώσει καμία αντίδραση επί σειρά ετών, συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν διατηρούσε αμφιβολίες.

(49) Εάν τα φορολογικά μέτρα θεωρηθούν κανόνες για άμεση χορήγηση των ενισχύσεων, η Confebask εκτιμά ότι η πρακτική της Επιτροπής και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απαιτούν να έχουν τα μέτρα τομεακή ιδιαιτερότητα προκειμένου να αξιολογηθεί το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να προσδιορίζεται η συνολική φορολογική επιβάρυνση που υφίστανται οι επιχειρήσεις, καθώς και η φορολογική επιβάρυνση αναφοράς. Τέλος, έτσι θα οδηγούμασταν στο παράλογο συμπέρασμα ότι κάθε φορολογική επιβάρυνση χαμηλότερη από την υψηλότερη φορολογική επιβάρυνση που ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη θα συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Εξάλλου, η Confebask αμφισβητεί και το επιχείρημα της Επιτροπής βάσει του οποίου τα φορολογικά μέτρα είναι ασυμβίβαστα, με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τις τομεακές ενισχύσεις, τις περιφερειακές ενισχύσεις, τις μεγάλες επενδύσεις κ.λπ. επειδή οι φορολογικοί κανόνες δεν πρέπει ούτε μπορούν να περιλαμβάνουν διευκρινίσεις αυτού του είδους. Σύμφωνα με το Δικαστήριο

⁽²³⁾ ΕΕ L 134 της 3.6.1993, σ. 25.

⁽²⁴⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 24ης Νοεμβρίου 1987 στην υπόθεση C-223/85, RSV κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987 σ. 4617.

⁽²⁵⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 19ης Μαΐου 1993 στην υπόθεση C-198/1991 William Cook PLC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993 σ. I-2487.

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ⁽²⁶⁾, η Επιτροπή πρέπει να αποσαφηνίζει στις αποφάσεις της ποιες είναι οι αρνητικές επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού, προσδιορίζοντας τον πραγματικό αντίκτυπο των εξεταζόμενων μέτρων. Το ασυμβίβαστο δεν μπορεί επομένως να προσδιοριστεί στις αφηρημένες συνθήκες ενός φορολογικού συστήματος, αφού στην περίπτωση αυτή όλες οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων θα αξιολογούνταν κατ' ανάγκη ως ενισχύσεις. Τούτο οδηγεί την Confedebask να επαναλάβει ότι δεν υπάρχει κανονικό φορολογικό χρέος που να έχει μειωθεί από τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα.

- (50) Η Confedebask ζητεί επομένως από την Επιτροπή να εκδώσει τελική απόφαση για την περάτωση της διαδικασίας αναφέροντας ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα είναι σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο.

4.3. Παρατηρήσεις της γενικής ένωσης εργαζομένων της Λα Ριόχα (στο εξής «ΓΕΕ»)

- (51) Αρχικά η ΓΕΕ δηλώνει ότι οι εργαζόμενοι της Λα Ριόχα υφίστανται τις επιπτώσεις των επίμαχων φορολογικών ενισχύσεων, λόγω της μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων την οποία αυτά συνεπάγονται. Ο αντίκτυπος στους εργαζόμενους της περιοχής αυτής εντείνεται από το γεγονός ότι η Λα Ριόχα είναι περιοχή που συνορεύει με τη χώρα των Βάσκων.
- (52) Το υπόψη μέτρο στην Άλαβα, το οποίο είναι ταυτόσημο με τα μέτρα που θεσπίστηκαν και στις άλλες ιστορικές βασικές περιοχές, αποβλέπει στη μετατροπή της Χώρας των Βάσκων σε φορολογικό παράδεισο που θα υποδέχεται οικονομικές δραστηριότητες προερχόμενες από ολόκληρη την Κοινότητα και πιο συγκεκριμένα από τη γειτονική περιοχή της Λα Ριόχα. Έτσι, τα εν λόγω μέτρα νοθεύουν τον ανταγωνισμό, αφού η απόφαση εγκατάστασης μιας επιχείρησης δεν είναι αποτέλεσμα του ελεύθερου παιγνιδιού των δυνάμεων της αγοράς, αλλά των φορολογικών πλεονεκτημάτων που θεσπίζει μια φορολογική πολιτική με στόχους ξένους προς το φορολογικό σύστημα. Επιπλέον, αποτελούν εμπόδιο στην επιθυμητή φορολογική εναρμόνιση της Κοινότητας.
- (53) Επιπροσθέτως, η ΓΕΕ εκτιμά ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα προσλαμβάνουν χαρακτήρα κρατικών ενισχύσεων. Προς τούτο υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ⁽²⁷⁾ έχει ήδη αξιολογήσει ως κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά άλλα φορολογικά μέτρα των βασικών ιστορικών περιοχών. Τονίζει εξάλλου ότι ο γενικός εισαγγελέας Saggio, στα συμπεράσματά του της 1ης Ιουλίου 1999, στο πλαίσιο των προδικαστικών ερωτήσεων που αναφέρονται σε

φορολογικά μέτρα παρόμοια με εκείνα που ισχύουν στις βασικές ιστορικές περιοχές έκρινε επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις οι οποίες αντικείμενα στη συνθήκη.

- (54) Τέλος, η ΓΕΕ υποστηρίζει την αξιολόγηση της Επιτροπής στην οποία εκτιμάται ότι τα εν λόγω μέτρα είναι κρατικές ενισχύσεις, παράνομες και ασυμβίβαστες. Ως εκ τούτου, η ΓΕΕ εκτιμά ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα πρέπει να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις και, εφόσον δεν έχουν ακολουθήσει τη διαδικασία προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, παράνομα και ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά. Επιπλέον, η Επιτροπή πρέπει να απαιτήσει από τους δικαιούχους την επιστροφή των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παράνομα.

4.4. Παρατηρήσεις της επιχείρησης Schütz Ibérica, SL (στο εξής «Schütz»)

- (55) Προκαταρκτικά, η Schütz αναφέρει ότι μεταξύ των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων εμφανίζεται η Depósitos Tubos Reunidos Lentz, TR Lentz, SA, η οποία έχει την έδρα της στην Άλαβα (στο εξής Detursa). Εν συνέχεια αναφέρει ότι η Detursa από το 1996 απολαμβάνει απαλλαγή του φόρου εταιρειών, πράγμα που σημαίνει ότι θα εξακολουθήσει να απαλλάσσεται μέχρι το 2006. Υπενθυμίζει σχετικά ότι, την 1η Μαρτίου 2000, οι περιφερειακές αρχές της ιστορικής περιοχής της Άλαβα ζήτησαν πιστοποιητικό που να αποδεικνύει ότι η Detursa είναι δικαιούχος της εν λόγω απαλλαγής, δυνάμει του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993 της 5ης Ιουλίου 1993.
- (56) Η Schütz εκτιμά ότι η απαλλαγή της οποίας τυγχάνει η Detursa τη ζημιώνει. Πράγματι, η εν λόγω απαλλαγή βελτώνει την ανταγωνιστική κατάσταση της Detursa στην αγορά, π.χ. όσον αφορά τις διαφημιστικές εκστρατείες, τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες των εργαζομένων της, την έρευνα και την ανάπτυξη, την προώθηση της βιομηχανίας και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η Schütz σημειώνει σχετικά ότι παρότι η Detursa δεν έχει πραγματοποιήσει κέρδη από τη λήψη των ενισχύσεων, αποκτά, εν πάση περιπτώσει, οφέλη από τη χορήγηση της απαλλαγής, εφόσον ενεργεί γνωρίζοντας ότι είναι ελεύθερη να καταβάλει τους φόρους εντός μιας δεκαετίας.
- (57) Επιπλέον, η Schütz υποστηρίζει την αξιολόγηση της Επιτροπής η οποία συνίσταται στην εκτίμηση ότι τα εν λόγω μέτρα είναι κρατικές ενισχύσεις παράνομες και ασυμβίβαστες. Σημειώνει σχετικά ότι το εξεταζόμενο μέτρο δεν δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος, αφού αποσκοπεί στην ενίσχυση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων που θα λαμβάνουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα εις βάρος άλλων επιχειρήσεων οι οποίες, όπως η Schütz, δεν έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα. Εξάλλου, η Schütz εκτιμά ότι αυτή η φοροαπαλλαγή έχει χαρακτήρα ενίσχυσης λειτουργίας, αφού απαλλάσσει την Detursa από τις δαπάνες που θα έπρεπε να βαρύνουν την τρέχουσα δραστηριότητά της.

⁽²⁶⁾ Αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14ης Σεπτεμβρίου 1994 στις υποθέσεις C-278/92 C-279/92 και C-280/92 Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103.

⁽²⁷⁾ Απόφαση της 10ης Μαΐου 1993 σχετικά με τους περιφερειακούς νόμους 28/88 της Άλαβα, 8/88 της Vizcaya και 6/88 της Guirúzcoa απόφαση 1999/718/EK (Daewoo) (βλέπε υποσημείωση 5) και απόφαση 2000/795/EK (Ramondín SA και Ramondín Cápsulas SA) (EE L 318 της 16.12.2000, σ. 36).

5. ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

- (58) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 17ης Δεκεμβρίου 2001 οι ισπανικές αρχές απέστειλαν σχόλια (τα οποία κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα) επί των παρατηρήσεων που υπέβαλαν τρίτοι ενδιαφερόμενοι, οι οποίες τους είχαν διαβιβάσει σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Το περιφερειακό της συμβούλιο της Άλαβα εκτιμά ουσιαστικά ότι κανένα από τα σχόλια αυτά δεν αμφισβητεί τις παρατηρήσεις που είχε υποβάλει ⁽²⁸⁾. Το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα αναφέρει ότι η Επιτροπή δεν θα βρει στα σχόλια αυτά κανένα στοιχείο που θα τη βοηθήσει να αποφανθεί εάν το επίμαχο μέτρο είναι υφιστάμενη ή νέα ενίσχυση.
- (59) Εξάλλου, το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα δράττεται της ευκαιρίας της υποβολής των παρατηρήσεων των τρίτων ενδιαφερομένων για να υποβάλει παρατηρήσεις συμπληρωματικές εκείνων που είχε υποβάλλει στις 5 Φεβρουαρίου 2001 μέσω της προαναφερθείσας επιστολής της επίσημης ισπανικής αντιπροσωπείας σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Στις 29 Δεκεμβρίου 2001 έληξε, ωστόσο, η προθεσμία ενός μηνός από τις 28 Νοεμβρίου 2000, ημερομηνία της επιστολής με την οποία η Επιτροπή, αφενός, κοινοποίησε στις ισπανικές αρχές την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία και, αφετέρου, τις κάλεσε να υποβάλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο. Προς τούτο δεν θα ληφθούν υπόψη οι συμπληρωματικές παρατηρήσεις. Η Επιτροπή διευκρινίζει σχετικά ότι η δυνατότητα που δόθηκε στις αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 να υποβάλουν σχόλια στις παρατηρήσεις τρίτων ενδιαφερομένων σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται τη δυνατότητα να τενδί συμπληρωματική προθεσμία για την υποβολή παρατηρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1.

6. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

6.1. Ο χαρακτήρας κρατικής ενίσχυσης

- (60) Η Επιτροπή σημειώνει ότι για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, ουδόλως ενδιαφέρει ο φορολογικός χαρακτήρας των μέτρων, δεδομένου ότι το άρθρο 87 της συνθήκης εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης «υπό οποιαδήποτε μορφή». Η Επιτροπή τονίζει, ωστόσο, ότι για να θεωρηθούν ενισχύσεις τα εξεταζόμενα μέτρα πρέπει να πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια που ορίζει το άρθρο 87 και τα οποία επεξηγούνται παρακάτω.
- (61) Πρώτον, το μέτρο πρέπει να προσφέρει στους δικαιούχους πλεονέκτημα που τους απαλλάσσει από τις επιβαρύνσεις οι

οποίες φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους. Το πλεονέκτημα αυτό μπορεί να ληφθεί με διάφορες μορφές μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης της επιχείρησης. Η φοροαπαλλαγή επιχειρήσεων πληροί το κριτήριο αυτό στο μέτρο που απαλείφει την εν λόγω φορολογική επιβάρυνση για τις δικαιούχους επιχειρήσεις. Πράγματι, απουσία απαλλαγής, η δικαιούχος επιχείρηση θα έπρεπε να καταβάλλει το 100 % του φόρου εταιρειών επί δέκα έτη. Η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται επομένως εξαίρεση από το κοινό εφαρμοστέο φορολογικό σύστημα.

- (62) Δεύτερον, η Επιτροπή εκτιμά ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων και, ως εκ τούτου, ισοδυναμεί με την κατανάλωση κρατικών πόρων με τη μορφή φορολογικών δαπανών. Το εν λόγω κριτήριο εφαρμόζεται επίσης στις ενισχύσεις που χορηγούν περιφερειακοί και τοπικοί φορείς στα κράτη μέλη ⁽²⁹⁾. Εξάλλου, η παρέμβαση του κράτους μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο μέσω φορολογικών διατάξεων νομικού, κανονιστικού ή διοικητικού χαρακτήρα όσο και μέσω των πρακτικών των φορολογικών αρχών. Στην προκειμένη περίπτωση, η παρέμβαση του κράτους πραγματοποιείται από την περιφερειακή αρχή της Άλαβα μέσω νομοθετικής διάταξης.
- (63) Σύμφωνα με το προαναφερθέν επιχείρημα που περιλαμβάνεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, η Επιτροπή εσφαλμένα θεωρεί ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων. Πράγματι, σύμφωνα με το εν λόγω επιχείρημα, προκειμένου να καθοριστεί το ποσό της απώλειας των εσόδων, είναι απαραίτητο να καθοριστεί η Επιτροπή ένα φυσιολογικό φορολογικό επίπεδο ή ποσό. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί σχετικά ότι το φυσιολογικό επίπεδο του φόρου απορρέει από το εκάστοτε φορολογικό σύστημα και όχι από απόφαση της Επιτροπής. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τη δεύτερη περίπτωση του πρώτου εδαφίου του σημείου 9 της παραπάνω ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε μέτρα που αφορούν την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, για να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση: «Πρώτον, το μέτρο πρέπει να παρέχει στους δικαιούχους πλεονέκτημα το οποίο μειώνει τα βάρη που φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους. Το εν λόγω πλεονέκτημα μπορεί να χορηγηθεί με διάφορες μορφές μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης της επιχείρησης και, συγκεκριμένα, [...] μέσω ολικής ή μερικής μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης (απαλλαγή, έκπτωση φόρου κ.λπ.)». Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι, σύμφωνα με τη νομολογία ⁽³⁰⁾ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «ένα μέτρο μέσω του οποίου οι κρατικές αρχές χορηγούν σε ορισμένες επιχειρήσεις φοροαπαλλαγή η οποία, παρότι δεν συνεπάγεται μεταβίβαση κρατικών πόρων, τοπο-

⁽²⁹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση C-248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987 σ. 4013.

⁽³⁰⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 14 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Μαρτίου 1994, στην υπόθεση C-387/92 Banco de Crédito Industrial, σήμερα Banco Exterior de España SA κατά Ayuntamiento de Valencia, αίτηση προδικαστικής απόφασης: Ανώτερο Δικαστήριο της Κοινότητας της Valencia, Ισπανία, Συλλογή 1994, σ I-877.

⁽²⁸⁾ Βλέπε σημείο III: «Παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών».

θετεί τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με τους λοιπούς φορολογούμενους, συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης». Και τούτο ισχύει για το φορολογικό πλεονέκτημα που χορηγεί απαλλαγή φόρου εταιρειών. Επομένως, η παρατήρηση αυτή δεν ευσταθεί.

- (64) Τρίτον, το μέτρο πρέπει να επηρεάζει τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι σε έκθεση ⁽³¹⁾ σχετικά με την εξάρτηση της βασικής οικονομίας από το εξωτερικό κατά την περίοδο 1990-1995, οι εξαγωγές προς το εξωτερικό αυξήθηκαν ⁽³²⁾ όχι μόνο σε απόλυτους αλλά και σε σχετικούς όρους, εις βάρος των εξαγωγών προς την υπόλοιπη Ισπανία. Κατά συνέπεια, η εξωτερική αγορά αντικατέστησε εν μέρει την αγορά της υπόλοιπης Ισπανίας. Επιπλέον, σύμφωνα με άλλη στατιστική έκθεση ⁽³³⁾ σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο της Χώρας των Βάσκων, «η τάση εξαγωγών» (σχέση μεταξύ των εξαγωγών και του ΑΕΠ) της βασικής οικονομίας η οποία τοποθετείται στο 28,9 % υπερβαίνει την αντίστοιχη της Γερμανίας και των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών η τάση των οποίων για εξαγωγές τοποθετείται στο 20 % περίπου. Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, το βασικό εμπορικό ισοζύγιο παρουσίαζε σαφώς πλεόνασμα κατά το διάστημα 1993-1998. Συγκεκριμένα, το 1998 σε κάθε 100 ESP εισαγωγών αντιστοιχούσαν 144 ESP εξαγωγών. Εν συντομία, η βασική οικονομία είναι οικονομία πολύ ανοικτή στο εξωτερικό και εμφανίζει τεράστια τάση προς τις εξαγωγές. Από τα παραπάνω χαρακτηριστικά της βασικής οικονομίας απορρέει ότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις ασκούν οικονομικές δραστηριότητες που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση των δικαιούχων επιχειρήσεων σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις όσον αφορά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Συνεπώς, θίγεται το εμπόριο. Επιπλέον, η αύξηση του καθαρού κέρδους των δικαιούχων επιχειρήσεων (κέρδος μετά την επιβολή του φόρου) βελτιώνει την κερδοφορία τους. Τούτο τους παρέχει τη δυνατότητα να ανταγωνίζονται επιχειρήσεις που δεν είναι επιλέξιμες για φορολογικές ενισχύσεις.

- (65) Δεδομένου ότι στην παρούσα υπόθεση οι εξεταζόμενες φορολογικές ρυθμίσεις έχουν γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα, η Επιτροπή αναφέρει ότι η αναλυτική εξέταση της επίπτωσής τους μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε γενικό και αφηρημένο επίπεδο, χωρίς να είναι δυνατό να προσδιοριστεί η συγκεκριμένη επίπτωση σε μια αγορά, τομέα ή ειδικό προϊόν, όπως βλέπουμε και στις προαναφερθείσες παρατηρήσεις τρίτων. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται

από την πάγια νομολογία ⁽³⁴⁾ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Επίσης η Επιτροπή τονίζει ότι στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας ζήτησε από τις ισπανικές αρχές όλες τις συναφείς πληροφορίες για να μπορέσει να αξιολογήσει τις εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις. Το αίτημα αυτό είχε προφανώς σκοπό να αποκτήσει η Επιτροπή μια γενική ιδέα των πραγματικών επιπτώσεων του καθεστώτος και δεν επιζητούσε πρόσθετα στοιχεία για να πραγματοποιηθούν επιμέρους αναλύσεις. Οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν ωστόσο καμία πληροφορία ⁽³⁵⁾ σχετικά με τις περιπτώσεις εφαρμογής των εξεταζόμενων φοροαπαλλαγών. Γι' αυτό είναι αντιφατικό, όπως συμβαίνει σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, να κατηγορείται η Επιτροπή για το γενικό χαρακτήρα της αξιολόγησής της, ενώ ταυτόχρονα αρνούνται να της διαβιβάσουν τις ζητηθείσες πληροφορίες.

- (66) Παρότι δεν το απαιτούσε η αξιολόγηση του καθεστώτος, η Επιτροπή εξέτασε ενδεικτικά τη συγκεκριμένη περίπτωση της μοναδικής εντοπισθείσας δικαιούχου επιχείρησης (χάρη στη καταγγελία που υπέβαλε η Schütz Ibérica SL, εδομένου ότι οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν τις πληροφορίες που ζήτησε η Επιτροπή σχετικά με τους δικαιούχους της φοροαπαλλαγής), της Detursa. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή ⁽³⁶⁾, η εν λόγω επιχείρηση είναι θυγατρική του ομίλου Sotralentz, η έδρα του οποίου βρίσκεται στο Drulingen (Γαλλία). Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, ο όμιλος Sotralentz διαθέτει δύο εργοστάσια, ένα της ισπανικής θυγατρικής της Comunion, στην Άλαβα, και το άλλο της βρετανικής θυγατρικής Peterlee, στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα οποία κατασκευάζουν πλαστικά προϊόντα, ιδίως βιομηχανικές συσκευασίες. Στην εν λόγω αγορά, ο όμιλος Sotralentz, και συνακόλουθα η θυγατρική του Detursa, ανταγωνίζεται τους γερμανικούς ομίλους Schütz (στον οποίο ανήκει η ισπανική θυγατρική Schütz Ibérica SL, με δύο εργοστάσια στη Γερμανία και θυγατρικές στη Γαλλία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Νορβηγία και Πολωνία) και

⁽³¹⁾ «La dependencia exterior vasca en el periodo 1990-1995» από τους Patxi Garrido Espinosa και Mª Victoria García Olea που δημοσίευσε η Eustat.

⁽³²⁾ Οι εξαγωγές στο εξωτερικό αντιστοιχούσαν το 1990 στο 28,5 % των συνολικών εξαγωγών (περιλαμβανομένων των πωλήσεων στην υπόλοιπη Ισπανία), ενώ πέντε έτη αργότερα, το 1995, στο 40,8 %.

⁽³³⁾ «Estadística de Comercio Exterior para la Comunidad Autónoma de Euskadi en el año 1998» που εκπόνησε η Eustat (Euskal Estatistika-Erakundea/Instituto Vasco de Estadística)..

⁽³⁴⁾ Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 48 και 51 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 17ης Ιουνίου 1999 στην υπόθεση C-75/97 Βέλγιο κατά Επιτροπής («Maribel»), Συλλογή 1999 σ. I-3691· τις αιτιολογικές σκέψεις 80 και 82 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97 T-312/97 T-313/97 T-315/97 T-600/97 έως 607/97 T-1/98 T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98 Alzetta Mauro και λοιποί, Συλλογή 2000, σ. II-2319· στις παραγράφους 54 και 55 των συμπερασμάτων του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo, της 17ης Μαΐου 2001 στην υπόθεση C-310/99, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, και την παράγραφο 31 των συμπερασμάτων του Γενικού Εισαγγελέα Saggio, της 27ης Ιανουαρίου 2000, στην υπόθεση C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής: «Πρέπει να τονιστεί συναφώς ότι στο πλαίσιο ενός γενικού συστήματος ενισχύσεων, για να είναι δυνατόν να καθοριστεί η επίπτωση ενός τέτοιου συστήματος επί των εμπορικών συναλλαγών, αρκεί, μέσω εκ των προτέρων εκτιμήσεως, να είναι δυνατόν να θεωρηθεί λογικά ότι η επίπτωση αυτή είναι ικανή να υλοποιηθεί. Αν η θέση μιας επιχείρησης (ή, όπως εν προκειμένω, ενός απεριόριστου αριθμού επιχειρήσεων) ενδυναμώνεται από ένα σύστημα ενισχύσεων, η ευνοϊκή αυτή μεταχείριση είναι καταρχήν δυνατόν να επηρεάσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών».

⁽³⁵⁾ Στο πλαίσιο της καταγγελίας που υπέβαλε η Schütz Ibérica SA, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν είχαν καταβάλει ενισχύσεις στην Detursa την εν λόγω ημερομηνία.

⁽³⁶⁾ Βλέπε συγκεκριμένα την ιστοσελίδα της Sotralentz SA στο διαδίκτυο: <http://www.sotralentz.com>, καθώς και το άρθρο «La «guerre du nucléaire» du conteneur de 1 000 litres», της 15ης Μαΐου 2000, στο «Emballages magazine»: <http://www.emballagesmagazine.com/site/index.cfm>

Verit, τον ιταλικό όμιλο Mamor και τον φινλανδικό όμιλο Van Leer. Όπως φαίνεται, ο ανταγωνισμός στην αγορά των εμπορευματοκιβωτίων IBC (Intermediate Bulk Container) είναι αδέμιτος, διότι η ευρωπαϊκή παραγωγική ικανότητα υπερβαίνει κατά πολύ τη ζήτηση. Όσον αφορά τις βιομηχανικές συσκευασίες, ο ανταγωνισμός αυτός υπερβαίνει τα ευρωπαϊκά σύνορα και αναπτύσσεται σε παγκόσμια κλίμακα: ο όμιλος Sotralentz εκχώρησε άδεια στον όμιλο Greif Bros Corporation στις ΗΠΑ, ενώ ο όμιλος Schütz διαθέτει πέντε εργοστάσια στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή εκτιμά ότι η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στην Detursa μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ενισχύοντας τη θέση της Detursa σε σχέση με ανταγωνιστές όπως η Schütz Ibérica SL.

όπως έχει ήδη αναφερθεί σε άλλες αιτιολογικές σκέψεις, νοθεύουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν τις συναλλαγές.

(67) Όσον αφορά το επιχείρημα των ισπανικών αρχών βάσει του οποίου τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό ούτε επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι η έκθεση του ομίλου «Codigo de Conducta» — «Κώδικας δεοντολογίας» κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καμία επίπτωση στην τοποθεσία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Κοινότητα, η Επιτροπή εκτιμά ότι η ανάλυση που βασίζεται στον κώδικα δεοντολογίας δεν μπορεί να υποκατασταθεί με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Πράγματι, τα κριτήρια που θεσπίζονται στο σημείο Β⁽³⁷⁾ του κώδικα δεοντολογίας για να καθορίσουν τον «ολέθριο» χαρακτήρα ενός φορολογικού μέτρου διαφέρουν από τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται προκειμένου να προσδιοριστεί εάν ένα μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό ή επηρεάζει τις συναλλαγές. Ως εκ τούτου, ενδέχεται ένα μέτρο να μην κριθεί επίζημιο διότι δεν πληροί τα κριτήρια του εν λόγω σημείου Β, παρόλο που νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές. Στην προκειμένη περίπτωση, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν πληρούν τα κριτήρια του σημείου Β δεδομένου ότι δεν χορηγούνται αποκλειστικά σε μη μόνιμους κατοίκους ή σε σχέση με δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από κοινού με μη μόνιμους κατοίκους· δεν είναι εξ ολοκλήρου αποκομμένα από την εθνική οικονομία· δεν χορηγούνται ακόμη και όταν δεν υφίσταται καμία πραγματική οικονομική δραστηριότητα ούτε ουσιαστική οικονομική παρουσία εντός της περιφέρειας· δεν εφαρμόζονται στα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τις εξωτερικές δραστηριότητες ενός πολυεθνικού ομίλου που αποκλίνουν από τις διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και δεν στερούνται διαφάνειας. Αντιθέτως,

(68) Όσον αφορά την παρατήρηση ότι η επίπτωση επί των συναλλαγών πρέπει να αξιολογηθεί από την Επιτροπή σε σύγκριση με το σύνολο των φορολογικών συστημάτων, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας δυνάμει των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης απορρέουν από έναν κανόνα παρέκκλισης που ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις (στην προκειμένη περίπτωση ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις) έναντι των λοιπών επιχειρήσεων του κράτους μέλους· δεν υπάρχουν πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που να οφείλονται σε διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών, οι οποίες, κατά περίπτωση, θα μπορούσαν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 93 έως 97 της συνθήκης.

(69) Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα που μπορεί να έχουν οι κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή εκτιμά ότι η μείωση της φορολογητέας βάσης είναι ειδική ή επιλεκτική κατά την έννοια ότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι οι όροι χορήγησης των ενισχύσεων αναφέρουν συγκεκριμένα ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του ανωτέρω περιφερειακού νόμου δεν είναι επιλέξιμες, όπως και οι επιχειρήσεις με επενδύσεις χαμηλότερες του κατωφλίου των 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ), οι επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν καταβεβλημένο κεφάλαιο άνω των 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ), καθώς και εκείνες που δημιουργούν λιγότερες από δέκα νέες θέσεις απασχόλησης. Η Επιτροπή σημειώνει σχετικά ότι, σύμφωνα με την πέμπτη έκθεση για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη⁽³⁸⁾, το 1992 οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με προσωπικό από 0-10 εργαζομένους ανέρχονταν σε 14 629 000, ή 92,72 % του συνόλου⁽³⁹⁾. Στην περίπτωση της Ισπανίας, το ποσοστό ήταν ακόμη υψηλότερο, ανερχόμενο το 1991 σε 95,11 % περίπου⁽⁴⁰⁾. Επίσης σύμφωνα με την πέμπτη έκθεση για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη⁽⁴¹⁾, το 1995 οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με προσωπικό από 0-10 εργαζομένους ανέρχονταν σε 16 767 000, ή 92,89 %⁽⁴²⁾ του συνόλου. Στην περίπτωση της Ισπανίας, το ποσοστό ήταν ακόμη υψηλότερο, ανερχόμενο σε 95 % περίπου⁽⁴³⁾. Τα ποσοστά αυτά ενδεχομένως να είναι υψηλότερα στην περίπτωση των νεοσύστατων επιχειρήσεων, αφού συνήθως μια επιχείρηση ξεκινά με προσωπικό το οποίο αυξάνεται καθώς η επιχείρηση σταθεροποιείται και επιταχύνει την οικονομική της ανάπτυξη. Τούτο συνέβη στην Ισπανία, το 1995, οπότε το ποσοστό αυτό ήταν ακόμη υψηλότερο, και κυμαινόταν στο 98 % περίπου⁽⁴⁴⁾. Συνεπώς, όλα φανερώνουν, καταρχήν, ότι ένας από τους όρους επιλε-

⁽³⁷⁾ Κώδικας φορολογικής συμπεριφοράς, σημείο Β: «[...] κατά την εκτίμηση του επίζημιου χαρακτήρα αυτών των μέτρων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μεταξύ άλλων: 1. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα παρέχονται αποκλειστικά σε μη κατοίκους ή για συναλλαγές που διενεργούνται με μη κατοίκους, ή 2. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα είναι πλήρως αποκομμένα από την εγχώρια οικονομία, κατά τρόπο που να μην έχουν καμία επίπτωση στην εθνική φορολογική βάση, ή 3. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα παρέχονται ακόμη και χωρίς να υπάρχει πραγματική οικονομική δραστηριότητα και ουσιαστική οικονομική παρουσία στο κράτος μέλος που να παρέχει, ή 4. κατά πόσον οι κανόνες υπολογισμού των κερδών από τις εσωτερικές δραστηριότητες πολυεθνικού ομίλου αποκλίνουν από τις διεθνώς παραδεκτές αρχές, κυρίως εκείνες που έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, ή 5. κατά πόσον τα φορολογικά μέτρα στερούνται διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι εκ του νόμου προβλεπόμενες ρυθμίσεις εφαρμόζονται με τρόπο ελαστικότερο και αδιαφανή σε διοικητικό επίπεδο».

⁽³⁸⁾ Επιχειρήσεις στην Ευρώπη, τέταρτη έκθεση, Eurostat.

⁽³⁹⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 27 της έκθεσης.

⁽⁴⁰⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 152 της έκθεσης.

⁽⁴¹⁾ Επιχειρήσεις στην Ευρώπη, πέμπτη έκθεση, Eurostat.

⁽⁴²⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 31 της έκθεσης.

⁽⁴³⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 224 της έκθεσης.

⁽⁴⁴⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 73 της έκθεσης.

ξμότητας των ενισχύσεων συνεπάγεται, αφ' εαυτού, τον αποκλεισμό των περισσότερων επιχειρήσεων.

- (70) Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρει ότι ο εντοπισμός στην εξεταζόμενη φοροαπαλλαγή μιας ουσιώδους ιδιαιτερότητας δεν αποκλείει την ύπαρξη και άλλων χαρακτηριστικών που καθιστούν ειδικά τα επίμαχα φορολογικά μέτρα, όπως για παράδειγμα η περιφερειακή τους ιδιαιτερότητα. Ωστόσο, εφόσον έχει καταδειχθεί ότι η φοροαπαλλαγή ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις λόγω αυτής της ουσιώδους ιδιαιτερότητας, η Επιτροπή δεν κρίνει απαραίτητη τη διενέργεια διεξοδικής ανάλυσης όλων των λοιπών ιδιαιτεροτήτων των εξεταζόμενων μέτρων. Προς τούτο, στην προκειμένη περίπτωση, δεν προβαίνει σε αναλυτική εξέταση της ενδεχόμενης περιφερειακής τους ιδιαιτερότητας.
- (71) Επιπλέον, ο αντικειμενικός χαρακτήρας των κατωφλίων δεν τα εμποδίζει, όπως υποστηρίζουν ορισμένοι τρίτοι στις παρατηρήσεις τους, να είναι επιλεκτικά και να αποκλείουν επιχειρήσεις που δεν πληρούν τους θεσπιζόμενους όρους. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι βάσει της νομολογίας ⁽⁴⁵⁾, «το γεγονός ότι η ενίσχυση δεν αφορά έναν ή περισσότερους εκ των προτέρων εξατομικευμένους δικαιούχους, αλλά υπόκειται σε σειρά αντικειμενικών κριτηρίων κατ' εφαρμογήν των οποίων μπορεί να χορηγηθεί, [...] δεν αρκεί για να τεθεί υπό αμφισβήτηση ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου και, κατ' επέκταση, ο χαρακτηρισμός του ως κρατικής ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. [...] Αντιθέτως, δεν αποκλείει το χαρακτηρισμό της δημόσιας αυτής παρεμβάσεως ως καθεστώτος ενισχύσεων που συνιστά επιλεκτικό και, επομένως, ειδικό μέτρο αν, λόγω των κριτηρίων εφαρμογής του, παρέχει πλεονέκτημα σε ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους τομείς παραγωγής, αποκλείοντας άλλους».
- (72) Όσον αφορά την επίκληση της φύσης ή της οικονομίας του φορολογικού συστήματος για να δικαιολογηθεί η απαλλαγή του φόρου εταιρειών, η Επιτροπή τονίζει ότι αυτό που προέχει είναι να γνωρίζουμε εάν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα ανταποκρίνονται στους στόχους που εμπεριέχονται στο ίδιο το φορολογικό σύστημα, ή εάν, αντιθέτως, επιδιώκουν άλλους, θεμιτούς ενδεχομένως στόχους εκτός του φορολογικού συστήματος. Εναπόκειται, εξάλλου, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να αποφανθεί εάν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα υπακούουν στην εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος ⁽⁴⁶⁾. Στην προκειμένη περίπτωση, οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν καμία πληροφορία σχετικά με την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος την οποία υποτίθεται ότι ακολουθούν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα. Αντιθέτως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σύμφωνα με τον περιφερειακό νόμο που θεσπίζει τις επίμαχες φορολογικές διακοπές, ο δηλωθείς στόχος είναι η επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας της Άλαβα, η οποία

την εποχή εκείνη διήρχετο σοβαρή οικονομική κρίση. Ο στόχος δεν απορρέει επομένως από τις πρωτογενείς φορολογικές απαιτήσεις, αλλά από την οικονομική πολιτική που βρίσκεται εκτός του εξεταζόμενου φορολογικού συστήματος. Αυτός ο εξωτερικός χαρακτήρας σε σχέση με το φορολογικό σύστημα ενισχύεται από το μεταβατικό χαρακτήρα των φορολογικών μέτρων. Όσον αφορά τον ενδεχόμενο νόμιμο χαρακτήρα των επιδιωκόμενων στόχων, η Επιτροπή δεν τον αμφισβητεί, παρότι σημειώνει ότι αυτό δεν αρκεί για να αποφύγει ένα κρατικό μέτρο τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων δεδομένου ότι, όπως αναφέρει η νομολογία ⁽⁴⁷⁾: «Προς στήριξη της απόψεως αυτής, θα αρκούσε οι δημόσιες αρχές να επικαλεσθούν τη νομιμότητα των σκοπών που επιδιώκονται με τη λήψη του μέτρου ενισχύσεως, ώστε αυτό να θεωρηθεί γενικό μέτρο που δεν εμπίπτει στην εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η διάταξη αυτή, όμως δεν προβαίνει σε διάκριση των κρατικών παρεμβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους».

- (73) Όσον αφορά την ύπαρξη σε άλλα κράτη μέλη φορολογικών μέτρων που συνίστανται σε απαλλαγή του φόρου εταιρειών, και όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν τα χαρακτήρισε κρατικές ενισχύσεις παρότι απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, θέση που σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων θα άφηνε περιθώριο για επίκληση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης σχετικά με τις φορολογικές ενισχύσεις υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων, η Επιτροπή οφείλει να τονίσει ότι τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της έρευνας η οποία ξεκίνησε για το θέμα αυτό αμφισβητούν τις εν λόγω παρατηρήσεις. Πράγματι, οι φορολογικές διακοπές των εν λόγω κρατών μελών θεωρήθηκαν καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων ⁽⁴⁸⁾, που κοινοποιήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Εξάλλου, ακόμη και στην υποθετική περίπτωση που η Επιτροπή δεν θα είχε αντιδράσει, δεν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί και στην προκειμένη περίπτωση η συνέχιση της ίδιας εσφαλμένης προσέγγισης. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, « ενδεχόμενη παραβίαση εκ μέρους του κράτους μέλους υποχρέωσης που του επιβάλλεται δυνάμει της συνθήκης, σε σχέση με την απαγόρευση του άρθρου 92

⁽⁴⁷⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 53 της απόφασης που αναφέρεται στην υποσημείωση 45.

⁽⁴⁸⁾ Βλέπε Γαλλία: καθεστώς κρατικών ενισχύσεων των «zones d'entreprises» αριθ. 155/86, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 21ης Ιανουαρίου 1987 παράγραφος 245 της Έκθεσης XVII σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού· καθεστώς ενισχύσεων «loi pour l'orientation de l'aménagement du territoire» αριθ. 493/95, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 29ης Νοεμβρίου 1995, ανακοίνωση στην ΕΕ C 53 της 22.2.1996· Ιταλία: καθεστώς ενισχύσεων σχεικών με το νόμο αριθ. 64 της 1ης Μαρτίου 1986 που διέπει την έκτακτη παρέμβαση υπέρ του Mezzogiorno (Μεσημβρία), που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαρτίου 1988 η οποία δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 143 thw 10.6.1988· Λουξεμβούργο: καθεστώς ενισχύσεων «loi de développement économique» N 607/92 που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1992 ανακοίνωση στην ΕΕ C 39 της 13.2.1993· καθεστώς ενισχύσεων «carte régionale» N 72/96, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 20ής Σεπτεμβρίου 1996, ανακοίνωση στην ΕΕ C 51 της 21.2.1997· καθεστώς ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την οικονομική ανάπτυξη N 793/B/99, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2000, ανακοίνωση στην ΕΕ C 278 της 30.9.2000.

⁽⁴⁵⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 40 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, στην υπόθεση T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) κατά Επιτροπής, Συλλογή. 2000, σ. II-3207.

⁽⁴⁶⁾ Βλέπε σχετικά παράγραφο 27 της γνώμης του Γενικού Εισαγγελέα Ruiz-Jarabo στην υπόθεση C-6/97.

δεν δικαιολογείται από το γεγονός ότι και άλλα κράτη μέλη έχουν παραβιάσει αυτή την υποχρέωση. Οι διάφορες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού όσον αφορά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών δεν αλληλοεξουδετερώνονται, αλλά αντιθέτως έχουν ωρευτικό χαρακτήρα, πράγμα που αυξάνει τις επιβλαβείς συνέπειες για την κοινή αγορά»⁽⁴⁹⁾.

(74) Όσον αφορά τις παρατηρήσεις τρίτων σχετικά με την ύπαρξη στην Ισπανία και άλλων φορολογικών μέτρων τα οποία η Επιτροπή δεν έκρινε ως κρατικές ενισχύσεις επειδή απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, πρέπει να τονιστεί ότι τα χαρακτηριστικά των αναφερθέντων μέτρων διαφέρουν κατά πολύ από τα χαρακτηριστικά των εξεταζόμενων φορολογικών «διακοπών». Πράγματι, δεν μπορεί να υπάρξει σύγκριση του γεγονότος ότι για τη λήψη των ενισχύσεων απαιτείται η δημιουργία τριών θέσεων εργασίας έναντι της δημιουργίας δέκα θέσεων, ούτε ότι η ενίσχυση συνίσταται σε μείωση της φορολογητέας βάσης κατά 95 % επί τριετία έναντι δεκαετούς φοροαπαλλαγής. Εξάλλου, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι αποφάσεις που εκδόθηκαν σε σχέση με τα εν λόγω φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να προδικάσουν τις ενδεχόμενες αποφάσεις που θα πρέπει, κατά περίπτωση, να λάβει σε σχέση με τα άλλα αναφερθέντα φορολογικά μέτρα.

(75) Όσον αφορά το επιχείρημα που προβάλλεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων όσον αφορά την ύπαρξη υψηλότερης συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης στη Χώρα των Βάσκων, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι τούτο δεν είναι συναφές στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου ότι η διαδικασία κινήθηκε σχετικά με ένα ειδικό μέτρο και όχι με ολόκληρο το φορολογικό σύστημα εκάστης των τριών βασιικών περιοχών.

(76) Εν κατακλείδι, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η μείωση της φορολογητέας βάσης αποτελεί κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, καθώς και του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, δεδομένου ότι πρόκειται για ενίσχυση που χορηγεί το κράτος, με κρατικούς πόρους, η οποία ευνοώντας ορισμένες επιχειρήσεις νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

6.2. Ο χαρακτήρας νέας ενίσχυσης της απαλλαγής του φόρου εταιρειών

(77) Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν είναι ούτε υφιστάμενες ενισχύσεις εφόσον δεν πληρούν τους όρους

⁽⁴⁹⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 24 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 22ας Μαρτίου 1977 στην υπόθεση C-78/76, Steinike & Weinlig κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Εξάλλου, στην αιτιολογική σκέψη 45 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 24ης Μαρτίου 1993 στην υπόθεση C-313/90, Comité International de la rayonne et des fibres synthétiques και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή. 1993 σ. I-1125, αναφέρεται ότι «ούτε η αρχή της ίσης μεταχείρισης ούτε η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης μπορούν να τύχουν επίκλησης προκειμένου να δικαιολογηθεί η επανάληψη της εσφαλμένης ερμηνείας ενός μέτρου».

που θεσπίζονται στο άρθρο 1 στοιχείο β) του παραπάνω κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Πράγματι, δεν πληρούν τα κριτήρια i) έως iv) ⁽⁵⁰⁾ διότι δεν θεσπίστηκαν πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας, την 1η Ιανουαρίου 1986· ουδέποτε εγκρίθηκαν από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο· δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εγκρίθηκαν επειδή ουδέποτε κοινοποιήθηκαν· χορηγήθηκαν πριν από διάστημα μικρότερο των δέκα ετών.

(78) Όσον αφορά τους όρους του σημείου v) ⁽⁵¹⁾ του στοιχείου β) του εν λόγω άρθρου 1, η Επιτροπή εκτιμά ότι η επίμαχη φοροαπαλλαγή δεν είναι δυνατό να τις τηρεί. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ούτε στην αλληλογραφία της, ούτε σε κανένα άλλο έγγραφο ανέφερε ποτέ άμεσα ή έμμεσα ότι θεωρούσε ότι οι εξεταζόμενες φορολογικές «διακοπές» δεν ήταν ενισχύσεις. Αντιθέτως, στην απόφασή της 98/C 103/03 της 18ης Νοεμβρίου 1997 ⁽⁵²⁾, έκρινε ότι οι νέες φοροαπαλλαγές που θέσπισε η Άλαβα το 1996 και από τις οποίες ωφελήθηκε, πέραν και άλλων ενισχύσεων, η επιχείρηση Demesa, μπορούσαν να περιέχουν στοιχεία ασυμβίβαστων ενδεχομένων ενισχύσεων. Αργότερα στην απόφαση 1999/718/ΕΟΚ για το κλείσιμο της διαδικασίας, η Επιτροπή έκρινε ότι οι φοροαπαλλαγές του 1996 ήταν κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή ακολούθησε την ίδια προσέγγιση και έκρινε τις φοροαπαλλαγές ως κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με άλλα φορολογικά μέτρα που είχαν θεσπίσει άλλα κράτη μέλη, όπως π.χ. η

⁽⁵⁰⁾ Το κείμενο των σημείων i) έως iv) του στοιχείου β) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 που προαναφέρθηκε έχει ως εξής:

«β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:

- i) με την επιφύλαξη των άρθρων 144 και 172 της πράξης προσχώρησης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, όλες οι ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της συνθήκης στο οικείο κράτος μέλος, δηλαδή κάθεστώτα ενισχύσεων και ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη έπειτα, από την έναρξη ισχύος της συνθήκης·
- ii) κάθε εγκεκριμένη ενίσχυση, δηλαδή τα κάθεστώτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο·
- iii) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ότι έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 6 του παρόντος κανονισμού, ή πριν από τον παρόντα κανονισμό, αλλά σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή·
- iv) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ότι είναι υφιστάμενη ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 15.»

⁽⁵¹⁾ Το κείμενο του σημείου v) του στοιχείου β) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 έχει ως εξής:

«β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:

(...)

- v) κάθε ενίσχυση που θεωρείται υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξέλιξης της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος. Όταν ορισμένα μέτρα μετατρέπονται σε ενισχύσεις λόγω της ελευθέρωσης μιας δραστηριότητας από την κοινοτική νομοθεσία, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνται ως υφιστάμενη ενίσχυση μετά την ταχθείσα ημερομηνία ελευθέρωσης.»

⁽⁵²⁾ Απόφαση για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας του άρθρου 93 παράγραφος 2 κατά ορισμένων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην επιχείρηση Demesa, η οποία είναι εγκατεστημένη στην Άλαβα (ΕΕ C 103 της 4.4.1998, σ. 3).

Γαλλία, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1987 σχετικά με το καθεστώς Ν 155/86 και της 29ης Νοεμβρίου 1995 σχετικά με το καθεστώς Ν 493/95), η Ιταλία (απόφαση της 2ας Μαρτίου 1988) και το Λουξεμβούργο (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με το καθεστώς Ν 607/92 και της 20ης Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με το καθεστώς Ν 72/96). Λαμβάνοντας υπόψη ότι όλες αυτές οι αποφάσεις εκτός από την απόφαση 1999/718/ΕΟΚ, εκδόθηκαν όχι μόνο πριν από τις 10 Δεκεμβρίου 1998 ημερομηνία δημοσίευσης της προαναφερθείσας ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμση φορολογία των επιχειρήσεων, αλλά και πριν από την 1η Δεκεμβρίου 1997 ημερομηνία του ψηφίσματος σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων, η Επιτροπή θέλει να τονίσει ότι η απόφαση να κριθούν ως κρατικές ενισχύσεις οι φοροαπαλλαγές που θεσπίστηκαν το 1993 δεν οφείλεται, όπως υποστηρίζει το περιφερειακό συμβούλιο της Άλαβα στις παρατηρήσεις του, σε αλλαγή κριτηρίου της Επιτροπής κατά το χρόνο εξέτασης των ισχυόντων φορολογικών καθεστώτων βάσει της εν λόγω ανακοίνωσης ή του προαναφερθέντος κώδικα φορολογικής συμπεριφοράς.

(79) Εξάλλου, όσον αφορά το επιχείρημα που πρόβαλαν οι ισπανικές αρχές ότι δηλαδή αν η Επιτροπή θεωρούσε ότι οι εν λόγω φοροαπαλλαγές ήταν κρατικές ενισχύσεις έπρεπε να είχε αμέσως κινήσει τη διαδικασία, βάσει της αιτιολογικής σκέψης 12 της απόφασης στην υπόθεση C-84/82 που αναφέρεται στην υποσημείωση 9, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η εν λόγω νομολογία δεν ισχύει στην περίπτωση αυτή διότι είναι εφαρμοστέα μόνο για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Η Επιτροπή σημειώνει σχετικά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, σε περίπτωση παράνομων ενισχύσεων, δεν υπόκειται στις προθεσμίες που εφαρμόζονται για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Επιπλέον, υπενθυμίζει ότι με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 προς την Επίσημη Ισπανική Αντιπροσωπεία, η Επιτροπή ζήτησε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τους ενδεχόμενους δικαιούχους των εξεταζόμενων μέτρων. Με φαξ της 16ης Φεβρουαρίου 1996, το οποίο επιβεβαιώθηκε με επιστολή της 19ης Φεβρουαρίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε παράταση δεκαπέντε ημερών της προθεσμίας απάντησης. Με επιστολή της 21ης Μαρτίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε νέα παράταση 30 ημερών. Οι ισπανικές αρχές δεν απάντησαν ωστόσο στο αίτημα της Επιτροπής, παρότι είχαν ζητήσει τις εν λόγω παρατάσεις που οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι υπήρξε ενδεχομένως κάποια απάντηση. Εξάλλου, η Επιτροπή τονίζει ότι κίνησε διαδικασία κατά άλλων παρόμοιων μέτρων φορολογικών ενισχύσεων με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Άλαβα (C 49/99) στις 29 Σεπτεμβρίου 1999. Στην τελική της απόφαση της 12ης Ιουλίου 2001 έκρινε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις ήταν ασυμβίβαστες.

(80) Εν κατακλείδι, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν υφιστάμενες ενισχύσεις δεδομένου ότι δεν πληρούν τους όρους του άρθρου 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Η Επιτροπή εκτιμά αντιθέτως ότι μπορούν να θεωρηθούν νέες ενισχύσεις,

δυνάμει του άρθρου 1 στοιχείο γ) του ίδιου κανονισμού⁽⁵³⁾ ⁽⁵⁴⁾.

6.3. Ο παράνομος χαρακτήρας της απαλλαγής του φόρου εταιρειών

(81) Δεδομένου ότι το επίμαχο καθεστώς δεν απαιτεί δέσμευση των ισπανικών αρχών να χορηγούν τις ενισχύσεις βάσει των όρων⁽⁵⁵⁾ σχετικά με τις ενισχύσεις de minimis (ήσσονος σημασίας), η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις διέπονται από τους κανόνες αυτούς. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι οι ισπανικές αρχές ουδέποτε υποστήριξαν, στα πλαίσια της διαδικασίας, ότι οι ενισχύσεις είχαν εν όλω ή εν μέρει τον χαρακτήρα ενισχύσεων de minimis. Επιπλέον, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν τηρούν τους κανόνες de minimis, κυρίως επειδή δεν υπάρχουν εγγυήσεις ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση του κατωφλίου de minimis.

(82) Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που δεν διέπονται από τον κανόνα de minimis, η Επιτροπή αναφέρει ότι υπόκεινται στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης την οποία θεσπίζει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Οι ισπανικές αρχές δεν τήρησαν, ωστόσο, την υποχρέωση αυτή. Προς τούτο η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθούν παράνομες.

(83) Όσον αφορά το επιχείρημα που εμφανίζεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων βάσει του οποίου τα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν παράνομα λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που οφείλεται στην έγκριση του βασικού φορολογικού συστήματος εκ μέρους της Επιτροπής, η Επιτροπή οφείλει να το απορρίψει, αφού, πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, μια ενίσχυση είναι παράνομη όταν, όπως στην παρούσα περίπτωση, δεν έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Επομένως, εφόσον δεν είχε κοινοποιηθεί, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει απόφαση σχετικά με το συμβιβασίμο της ενίσχυσης με την κοινή αγορά⁽⁵⁶⁾. Όσον αφορά την υποτιθέμενη έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής του «βασικού φορολογικού

⁽⁵³⁾ Το κείμενο του στοιχείου γ) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 έχει ως εξής: «γ) “νέα ενίσχυση”: κάθε ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστώτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν αποτελούν υφιστάμενη ενίσχυση, καθώς και οι μεταβολές των υφιστάμενων ενισχύσεων».

⁽⁵⁴⁾ Επιστολή της επίσημης ισπανικής αντιπροσωπείας D/10687 της 19ης Ιανουαρίου 1996.

⁽⁵⁵⁾ Το πόρισμα της αξιολόγησης των εξεταζόμενων ενισχύσεων είναι το αυτό, ανεξαρτήτως εάν η αξιολόγηση βασίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τους κανόνες de minimis για τις κρατικές ενισχύσεις ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις de minimis (βλέπε υποσημείωση 6).

⁽⁵⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 300 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 15ης Δεκεμβρίου 1999 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen και λοιποί κατά Επιτροπής. Συλλογή 1999, σ. II-3663.

συστήματος», το οποίο, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων απορρέει από την προαναφερθείσα απόφαση 93/337/ΕΟΚ, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι αφενός η εν λόγω απόφαση δεν αναφερόταν σε κανένα «βασικό φορολογικό σύστημα» αλλά σε σειρά φορολογικών μέτρων ⁽⁵⁷⁾ συγκεκριμένων τα οποία θεσπίστηκαν αντίστοιχα από την Άλαβα, την Guirúzcoa και την Vizcaya το 1988 και, αφετέρου, ότι η εν λόγω απόφαση τα έκρινε κρατικές ενισχύσεις. Στο άρθρο 1 παράγραφος 4 ⁽⁵⁸⁾, η απόφαση όριζε επίσης ότι η χορήγηση των ενισχύσεων έπρεπε να υπόκειται σε σειρά όρων, όπως η τήρηση των ανώτατων ορίων των περιφερειακών ενισχύσεων, των κανόνων που εφαρμόζονται στις ΜΜΕ, των ευαίσθητων τομέων, καθώς και των διατάξεων σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων. Κατά συνέπεια δεν επρόκειτο για έγκριση του βασικού φορολογικού συστήματος, αλλά για χαρακτηρισμό συγκεκριμένων φορολογικών μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων και επιβολή όρων για τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών. Κατά συνέπεια, η εν λόγω απόφαση δεν προδικάζει σε καμία περίπτωση ενδεχόμενη θετική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με οποιοδήποτε νέο φορολογικό μέτρο που θα θεσπιζόταν στη Χώρα των Βάσκων. Εν κατακλείδι, και αντίθετα με όσα υποστηρίζουν οι προαναφερθείσες παρατηρήσεις, ουδέποτε υπήρξε απόφαση της Επιτροπής που να ενέκρινε αφηρημένα το «βασικό φορολογικό σύστημα» και, ως εκ τούτου, οποιοδήποτε καινούριο φορολογικό μέτρο όπως η επίμαχη φοροαλλαγή, ή η οποία να την αποστερούσε τουλάχιστον από τον παράνομο χαρακτήρα της ⁽⁵⁹⁾.

6.4. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου με την κοινή αγορά

(84) Η Επιτροπή επιθυμεί να επαναλάβει εισαγωγικά τον χαρακτήρα του καθεστώτος ενισχύσεων της απαλλαγής του φόρου εταιρειών. Λαμβανομένου υπόψη του γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα των καθεστώτων ενισχύσεων, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να εξετάζει αναλυτικά εξατομικευμένα την κατάσταση κάθε επιχείρησης που είναι δυνητικά δικαιούχος. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή αγνοεί τις συνθήκες των επιχειρήσεων που υπήρξαν ήδη δικαιούχοι ή που προβλέπεται να γίνουν και επομένως καταρχήν δεν μπορεί να εξετάσει τις επιπτώσεις συγκεκριμένων επιχειρήσεων επί του ανταγωνισμού. Αρκεί να σημειωθεί ότι ορισμένες δυνητικά δικαιούχοι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποκτήσουν το δικαίωμα για ενισχύσεις οι οποίες δεν συνάδουν με τις οδηγίες, τις κατευθυντήριες γραμμές και

τα κοινοτικά πλαίσια που εφαρμόζονται σχετικά. Επιπλέον, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι, στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας, ζήτησε από τις ισπανικές αρχές όλες τις συναφείς πληροφορίες για να μπορέσει να εκτιμήσει τις εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις. Σκοπός του αιτήματος αυτού ήταν προφανώς να μπορέσει να αποκτήσει η Επιτροπή μια γενική ιδέα των πραγματικών συνεπειών του καθεστώτος και δεν διατεινόταν ότι ζητούσε επαρκή στοιχεία για να πραγματοποιήσει επιμέρους αναλύσεις. Οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν ωστόσο καμία πληροφορία σχετικά με τις περιπτώσεις εφαρμογής των επίμαχων φοροαλλαγών. Γι' αυτό είναι αντιφατικό να κατηγορείται η Επιτροπή, όπως συμβαίνει σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, για έλλειψη ακρίβειας στην αξιολόγησή της, ενώ της αρνούνται ταυτόχρονα τη διαβίβαση των ζητηθέντων στοιχείων.

(85) Δεδομένου ότι το εξεταζόμενο καθεστώς καλύπτει μόνο τη ΣΟΕΕ-(NUTS) III ⁽⁶⁰⁾ της Άλαβα, πρέπει να εξεταστεί εάν οι ενισχύσεις στην εν λόγω περιοχή μπορούν να τύχουν των περιφερειακών παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ). Η Επιτροπή υπενθυμίζει σχετικά ότι η Άλαβα ουδέποτε υπήρξε επιλέξιμη για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), δεδομένου ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ⁽⁶¹⁾ της ΣΟΕΕ II της Χώρας των Βάσκων, της οποίας αποτελεί μέρος, υπερέβαινε πάντοτε το 75 % του κοινοτικού μέσου όρου. Πράγματι, σύμφωνα με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις ⁽⁶²⁾ ⁽⁶³⁾, οι όροι επιλεξιμότητας για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης πληρούνται μόνον εάν η περιοχή, στην περίπτωση της ΣΟΕΕ II, έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο του 75 % του κοινοτικού μέσου όρου. Αντιθέτως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων ⁽⁶⁴⁾, η Άλαβα υπήρξε περιοχή στην οποία οι κρατικές ενισχύσεις μπορούσαν να θεωρούνται εν μέρει συμβιβάσιμες ⁽⁶⁵⁾ μέχρι τις 26 Σεπτεμβρίου 1995 ⁽⁶⁶⁾ και, μετά την ημερομηνία αυτή, πλήρως συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, σύμφωνα με την εξαίρεση

⁽⁶⁰⁾ Στατιστική ονοματολογία εδαφικών ενότητων.

⁽⁶¹⁾ Κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) υπολογιζόμενο σε μονάδα αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ).

⁽⁶²⁾ Οι αναφορές στους περιφερειακούς κανόνες περιορίζονται, στις ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις, στις κατευθυντήριες γραμμές των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα (βλέπε υποσημείωση 17). Στην περίπτωση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος των οδηγιών αυτών, η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίζεται στους κανόνες που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησής τους. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα συναφή μέρη των κανόνων αυτών δεν έχουν μεταβληθεί, στην παρούσα περίπτωση αρκεί η παραπομπή στο πιο πρόσφατο κείμενο.

⁽⁶³⁾ Βλέπε σημείο 3.5 των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (υποσημείωση 17).

⁽⁶⁴⁾ Οι διαδοχικοί χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων που ίσχυαν μετά την ένταξη της Ισπανίας ήταν ο χάρτης που εγκρίθηκε το 1988 με την απόφαση 88/С 351/04 της Επιτροπής, ο τροποποιηθείς χάρτης (βλέπε ανακοίνωση 96/С 25/03) με απόφαση της 26ης Ιουλίου 1995 και ο χάρτης 2000-2006 που εγκρίθηκε με απόφαση της 11ης Απριλίου 2000.

⁽⁶⁵⁾ Οι περιοχές της Άλαβα στις οποίες οι ενισχύσεις μπορούσαν να τύχουν της περιφερειακής εξαίρεσης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ήταν μόνον η βιομηχανική περιοχή της κοιλάδας του Nervión και οι περιοχές των Πυρηναιών. Οι υπόλοιπες περιοχές της Άλαβα δεν πληρούσαν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.

⁽⁶⁶⁾ Ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ η τροποποίηση του προηγούμενου χάρτη που εγκρίθηκε το 1988.

⁽⁵⁷⁾ Τα μέτρα συνίσταντο ουσιαστικά σε επιδότηση κατά 95 % του φόρου μεταβιβάσεων κληρονομιάς και τεκμηριωμένων νομικών πράξεων, έκπτωση φόρου 20 % επί των επενδύσεων, πλήρη ελευθερία απόσβεσης των αγαθών που συνιστούν νέες επενδύσεις, αύξηση της έκπτωσης φόρου έως το 5 % των επενδύσεων σε συνάρτηση με τις θέσεις απασχόλησης που δημιουργούν, καθώς και αύξηση της έκπτωσης φόρου κατά 20 % επί των επενδύσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων ειδικού τεχνολογικού ενδιαφέροντος.

⁽⁵⁸⁾ Βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 4 της απόφασης 93/337/ΕΟΚ: «εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, οι ισπανικές αρχές θα μεριμνήσουν ώστε οι ενισχύσεις να χορηγούνται εντός των περιοχών και των μέγιστων ορίων των εθνικών περιφερειακών ενισχύσεων ή εντός των όρων που προβλέπονται στις κοινοτικές οδηγίες σχετικά με τις ενισχύσεις στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με τήρηση των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων με διάφορους σκοπούς, καθώς και των ορίων που θεσπίζονται σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας της βιομηχανίας, της γεωργίας και της αλιείας.»

⁽⁵⁹⁾ Βλέπε υποσημείωση 23.

του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ⁽⁶⁷⁾.

- (86) Οι κρατικές ενισχύσεις που λαμβάνουν τη μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών προωθούν τη δημιουργία, στην Άλαβα, νέων επιχειρήσεων το αρχικό ποσό της επένδυσης των οποίων και ο αριθμός των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης υπερβαίνουν τα θεσπισθέντα όρια. Ωστόσο, παρά την επίτευξη της ελάχιστης επένδυσης και της ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, οι εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις δεν έχουν τον χαρακτήρα επενδυτικών ενισχύσεων ή ενισχύσεων απασχόλησης. Οι ενισχύσεις αυτές δεν βασίζονται στο ποσό της επένδυσης, στον αριθμό των θέσεων απασχόλησης, ούτε στις αντίστοιχες δαπάνες των ημερομισθίων, αλλά στη φορολογητέα βάση. Εξάλλου, δεν καταβάλλονται μέχρις ενός ορίου το οποίο εκφράζεται σε ποσοστό του ποσού της επένδυσης, του αριθμού των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης ή των αντίστοιχων δαπανών των ημερομισθίων, αλλά μέχρις ενός ορίου το οποίο εκφράζεται ως ποσοστό της φορολογητέας βάσης. Η Επιτροπή τονίζει σχετικά ότι το παράρτημα I των κατευθυντηρίων γραμμών για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα αναφέρει ότι «οι φορολογικές ενισχύσεις δύναται να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις όταν η ενίσχυση συνιστά τη φορολογητέα βάση τους. Επιπλέον, στην κατηγορία αυτή μπορεί να ενταχθεί οποιαδήποτε φορολογική ενίσχυση, εάν το ποσό της ενίσχυσης ανταποκρίνεται σε ένα ανώτατο όριο που εκφράζεται ως ποσοστό της επένδυσης». Εξ αυτού συνάγεται ότι ενισχύσεις οι οποίες, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δεν συνάδουν με τα κριτήρια αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις.
- (87) Αντιθέτως, οι εν λόγω ενισχύσεις, εφόσον μειώνουν εν μέρει το φόρο που καταβάλλουν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις επί των κερδών τους, έχουν το χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας. Πράγματι, ο φόρος εταιρειών είναι μια φορολογική επιβάρυνση που πρέπει να είναι υποχρεωτική και να καταβάλλεται περιοδικά από τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχείρισής τους. Επομένως, είναι πλέον ενδεδειγμένο να εξεταστούν οι επίμαχες φορολογικές ενισχύσεις σε σχέση με τυχόν παρεκκλίσεις που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις λειτουργίας.
- (88) Η Επιτροπή πρέπει να σημειώσει σχετικά ότι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, καταρχήν απαγορεύονται οι περιφερειακές ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας. Μπορεί, ωστόσο, κατ' εξαίρεση, να χορηγηθούν παρόμοιες ενισχύσεις σε περιφέρειες επιλέξιμες για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), εφόσον πληρούν ορισμένους όρους που θεσπίζονται στα σημεία 4.15 έως 4.17 των κατευθυντηρίων γραμμών, στις εξαιρετικά απομακρυσμένες περιοχές ή στις περιοχές με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, εάν έχουν σκοπό να αντισταθμίσουν τις πρόσθετες μεταφορικές δαπάνες. Ωστόσο, το επίπεδο ΣΟΕΕ III της Άλαβα δεν είναι επιλέξιμο για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης και, εξάλλου, η χορήγηση των ενισχύσεων λειτουργίας δεν

πληροί τους σχετικούς όρους ⁽⁶⁸⁾. Επιπλέον, η ΣΟΕΕ III της Άλαβα δεν έχει χαρακτήρα εξαιρετικά απομακρυσμένης περιοχής ούτε πρόκειται για περιοχή με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού ⁽⁶⁹⁾. Για το λόγο αυτόν, απαγορεύονται τα στοιχεία ενισχύσεων λειτουργίας στη μείωση της φορολογητέας βάσης, ιδίως επειδή δεν χορηγούνται σε περιοχή που τυγχάνει της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), ούτε σε περιοχή εξαιρετικά απομακρυσμένη, ούτε σε περιοχή με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα. Επομένως, στην παρούσα περίπτωση, οι ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

- (89) Η Επιτροπή εκτιμά συνεπώς ότι το εξεταζόμενο καθεστώς φορολογικών ενισχύσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβίβασιμο με την κοινή αγορά σύμφωνα με τις περιφερειακές παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης ΕΚ, στο μέτρο που δεν είναι σύμφωνο με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις.
- (90) Πέραν της εφαρμογής της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων στις ανωτέρω περιπτώσεις, πρέπει να εξεταστεί η πιθανή εφαρμογή της παρέκκλισης αυτής και για άλλους σκοπούς. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι η εν λόγω απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν έχει στόχο την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, δηλαδή την ανάπτυξη δράσεων υπέρ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, την έρευνα και την ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ή την κατάρτιση σύμφωνα με τους αντίστοιχους κοινοτικούς κανόνες. Στην προκειμένη περίπτωση, οι εν λόγω φορολογικές ενισχύσεις δεν μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης σχετικά με την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με τους προαναφερθέντες στόχους.
- (91) Ομοίως, ελλείπει τομεακών περιορισμών, η μείωση της φορολογητέας βάσης μπορεί να χορηγείται χωρίς κανένα περιορισμό σε επιχειρήσεις των ευαίσθητων κλάδων που υπόκεινται σε ειδικές κοινοτικές διατάξεις, όπως εκείνες που εφαρμόζονται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων του παραρτήματος I της συνθήκης, την αλιεία, την εξόρυξη άνθρακα, τη χαλυβουργία, τις μεταφορές, τη ναυπηγική βιομηχανία, τις συνθετικές ίνες και την αυτοκινητοβιομηχανία ⁽⁷⁰⁾. Στις παρούσες συνθήκες, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι φορολογικές ενισχύσεις υπό μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών δεν μπορούν να συμμορφώνονται με τις εν λόγω τομεακές διατάξεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν πληροί τον όρο να μην προωθεί νέα παραγωγική ικανότητα

⁽⁶⁸⁾ Δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των εξαιρετικά απομακρυσμένων περιοχών του άρθρου 299 της συνθήκης.

⁽⁶⁹⁾ Σύμφωνα με το σημείο 3.10.4 των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (βλέπε υποσημείωση 17).

⁽⁷⁰⁾ Για τις τομεακές διατάξεις που ισχύουν σήμερα, εκτός από την *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, βλέπε τις ιστοσελίδες της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού http://europa.eu.int/Comm/Competition/state_aid/legislation/

⁽⁶⁷⁾ ΕΕ C 25 της 31.1.1996, σ. 2.

ούτως ώστε να μην επιδεινώνει το πρόβλημα πλεονάζουσας ικανότητας το οποίο έπληττε ανάκαθεν τους εν λόγω κλάδους. Συνεπώς, όταν ο δικαιούχος ανήκει σε έναν από τους προαναφερθέντες κλάδους, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι ενισχύσεις, εφόσον δεν υπόκεινται στους τομεακούς κανόνες, δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την προώθηση ορισμένων δραστηριοτήτων.

(92) Οι εξεταζόμενες ενισχύσεις, οι οποίες δεν μπορούν να τύχουν των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης, δεν μπορούν να τύχουν ούτε των λοιπών παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3. Δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α), εφόσον δεν πρόκειται για ενισχύσεις που προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Επιπλέον, δεν έχουν ως στόχο την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ούτε προορίζονται για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους, όπως προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Εξάλλου, δεν δύνανται να τύχουν της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ), εφόσον δεν προορίζονται για την προώθηση του πολιτισμού ή τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Συνεπώς, οι ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

(93) Δεδομένου ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών εκτείνεται σε διάφορα οικονομικά έτη, μένει ενδεχομένως ακόμη να καταβληθεί μέρος των φορολογικών ενισχύσεων. Ωστόσο, οι ενισχύσεις είναι παράνομες και ασυμβίβαστες. Κατά συνέπεια, οι ισπανικές αρχές οφείλουν να αναστείλουν την πληρωμή τυχόν υπολοίπου της απαλλαγής του φόρου εταιρειών, το οποίο ενδεχομένως οφείλεται ακόμη σε ορισμένους δικαιούχους.

6.5. Ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί

(94) Σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις της Confebask που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν θα έπρεπε να επιστραφούν λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης η οποία απορρέει αφενός από το γεγονός ότι επί σειρά ετών η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε τα εξεταζόμενα μέτρα ως κρατικές ενισχύσεις και αφετέρου από την ύπαρξη άλλων φοροαπαλλαγών στην υπόλοιπη επικράτεια του κράτους μέλους τις οποίες δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή.

(95) Αξίζει να σημειωθεί αρχικά ότι η Confebask δεν ισχυρίζεται ότι οι βασικές επιχειρήσεις τις οποίες εκπροσωπεί δεν είχαν αντιληφθεί ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών η οποία χορηγήθηκε υπό ορισμένους όρους στις νεοσύστατες επιχειρήσεις δεν συνεπαγόταν πλεονέκτημα. Πρέπει, ωστόσο, να εξεταστεί εάν οι επιχειρήσεις αυτές μπορούσαν να έχουν συνείδηση του πλεονεκτήματος που συνεπαγόταν η εν λόγω απαλλαγή.

(96) Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι η επίμαχη φοροαπαλλαγή δεν εφαρμόστηκε βάσει της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Σύμφωνα με πάγια νομολογία ⁽⁷¹⁾, οι δικαιούχοι επιχειρήσεις μπορούν μόνο αταρχήν να καταθέσουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην αξία της ενίσχυσης που έχουν λάβει, όταν αυτή χορηγείται με τήρηση της διαδικασίας που προβλέπει το εν λόγω άρθρο. Πράγματι, μια επιμελής επιχείρηση πρέπει φυσιολογικά να μπορεί να διασφαλίσει ότι έχει τηρηθεί η εν λόγω διαδικασία. Στην παρούσα περίπτωση, η Confebask, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι αγνοούσε τον παράνομο χαρακτήρα των εξεταζόμενων μέτρων δεδομένου ότι είχε επισυνάψει στις παρατηρήσεις της αντίγραφο της αλληλογραφίας που είχε διαμειφθεί μεταξύ της Επιτροπής και των ισπανικών αρχών.

(97) Η νομολογία ⁽⁷²⁾ δεν αποκλείει ασφαλώς το ενδεχόμενο οι δικαιούχοι μιας παράνομης ενίσχυσης να επικαλεσθούν εξαιρετικές περιστάσεις, που έχουν μπορεί να στηρίξουν νόμιμα τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη τους στην ισχύ της ενίσχυσης αυτής, για να αντιταχθούν στην ανάκτηση της ενίσχυσης· ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη καμία από τις ελαφρυντικές συνθήκες που περιλαμβάνονται στις παρατηρήσεις τρίτων. Πράγματι, όσον αφορά την ενδεχόμενη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που απορρέει από το γεγονός ότι η Επιτροπή, επί μακρόν δεν είχε χαρακτηρίσει τα εξεταζόμενα μέτρα κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή τονίζει προκαταρκτικά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, στην περίπτωση των παράνομων ενισχύσεων, δεν υπόκειται στις προθεσμίες που εφαρμόζονται για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Έτσι δεν είναι υποχρεωμένη να εκδίδει αποφάσεις για παράνομες ενισχύσεις, όπως στην παρούσα περίπτωση, σε προθεσμία δύο μηνών ⁽⁷³⁾ (σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 5) ούτε σε προθεσμία 18 μηνών ⁽⁷⁴⁾ (σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 6). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, στην επιστολή COM της 25ης Μαΐου 1994, της Επιτροπής προς την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία, η οποία έχει επισυναφθεί στις παρατηρήσεις της Confebask, η επιτροπή εφιστούσε την προσοχή της ισπανικής κυβέρνησης στην επιστολή που εστάλη στις 3 Νοεμβρίου του 1983 σε όλα τα κράτη μέλη, σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης και από την ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 318 της 24.11.1983 στην οποία επαναλαμβάνόταν ότι μπορεί να ζητηθεί ανάκτηση κάθε ενίσχυσης που έχει χορηγηθεί παράνομα. Συνεπώς, στην πρώτη επιστολή που απέστειλε στην επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία μετά την καταγγελία

⁽⁷¹⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 14 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437· αιτιολογική σκέψη 51 της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1997 στην υπόθεση C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997 I-135 και την αιτιολογική σκέψη 25 της απόφασης της 20ής Μαρτίου 1997 στην υπόθεση C-24/95, Ομόσπονδο κρατίδιο Rheinland-Pfalz κατά Alcan Deutschland GmbH, αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης: Bundesverwaltungsgericht, Γερμανία, Συλλογή 1997 σ. I-1591.

⁽⁷²⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 16 της απόφασης της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 που αναφέρεται στην υποσημείωση 71 και αιτιολογική σκέψη 18 της απόφασης της 10ης Ιουνίου 1993 του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση C-183/91 Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 1993 σ. I-3131.

⁽⁷³⁾ Απόφαση για μη διατύπωση αντιρρήσεων και για κίνηση της διαδικασίας επίσημης έρευνας.

⁽⁷⁴⁾ Απόφαση για το κλείσιμο της επίσημης διαδικασίας έρευνας.

που υποβλήθηκε το 1994, η Επιτροπή ειδοποίησε τις ισπανικές αρχές όχι μόνο για τον ενδεχόμενο χαρακτήρα ενίσχυσης, αλλά και για τον ενδεχόμενο χαρακτήρα παράνομης ενίσχυσης της εξεταζόμενης φοροαπαλλαγής, καθώς και για το ενδεχόμενο, κατά περίπτωση, να ζητηθεί ανάκτησή της. Επιπλέον, στην αλληλογραφία που διατηρούσε από το 1994 με τις ισπανικές αρχές, η Επιτροπή ουδέποτε χαρακτήρισε την επίμαχη φοροαπαλλαγή συμβίβασιμη με την κοινή αγορά ούτε άμεσα ούτε έμμεσα.

- (98) Όσον αφορά τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που απορρέει από την ύπαρξη άλλων φοροαπαλλαγών στην υπόλοιπη επικράτεια του κράτους μέλους, πρέπει να επαναληφθούν, όπως έχει ήδη γίνει σε άλλη αιτιολογική σκέψη, πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά των εξεταζόμενων μέτρων. Στις συνθήκες αυτές είναι δύσκολο να δικαιολογηθεί η ομοιότητα μεταχείρισης πολύ διαφορετικών μέτρων. Εξάλλου, αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση των άλλων φοροαπαλλαγών, είτε ελλείψει κοινοποίησης, είτε επειδή δεν υπήρξαν καταγγελίες, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποφανθεί σχετικά με το συμβίβασίμο τους. Ούτε αποφάνθηκε ποτέ άμεσα ή έμμεσα σχετικά με τα μέτρα αυτά.
- (99) Όσον αφορά το προηγούμενο της απόφασης RSV⁽⁷⁵⁾, που αναφέρθηκε από τρίτους προς στήριξη της ύπαρξης δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που απορρέει από το μεγάλο διάστημα που παρήλθε μεταξύ της πρώτης επιστολής της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για την απόφαση της κίνησης της διαδικασίας σχετικά με την εξεταζόμενη φοροαπαλλαγή, είναι σημαντικό να υπογραμμιστούν οι ειδικές συνθήκες της παρούσας υπόθεσης. Στην υπόθεση RSV, η ενίσχυση κοινοποιήθηκε επίσημα στην Επιτροπή, έστω και καθυστερημένα. Εξάλλου, αφορούσε σειρά συμπληρωματικών δαπανών που συνδέονταν με μία πράξη που είχε ήδη αποτελέσει αντικείμενο ενισχύσεων εγκεκριμένων από την Επιτροπή. Αφορούσε έναν τομέα που ελάμβανε από ετών ενισχύσεις εγκεκριμένες από την Επιτροπή. Προς τούτο δεν ήταν αναγκαία η εξαντλητική έρευνα για να αποφασιστεί εάν η ενίσχυση ήταν συμβίβασιμη. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μας απασχολεί, η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε, ούτε συνδέεται με ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή, ούτε αναφέρεται σε έναν τομέα που έχει παλαιότερα λάβει ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή εκτιμά ότι στην παρούσα περίπτωση δεν αρμόζει η εφαρμογή της νομολογίας της απόφασης RSV.
- (100) Εξάλλου, αξίζει να σημειωθεί ότι η διάρκεια της προθεσμίας που έχει παρέλθει οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη συνεργασίας των ισπανικών αρχών. Πράγματι, με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 προς την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία, η Επιτροπή ζήτησε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενους δικαιούχους των εξεταζόμενων μέτρων. Με την τηλεομοιοτυπία (φαξ) της 16ης Φεβρουαρίου 1996, η οποία επιβεβαιώθηκε με επιστολή της 19ης Φεβρουαρίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε δεκαπέντε νήμερη παράταση της προθεσμίας απάντησης. Με επιστολή της 21ης Μαρτίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε νέα παράταση 30 ημερών. Οι ισπανικές αρχές, παρότι είχαν ζητήσει τις παρατάσεις αυτές, οι οποίες οδηγούσαν στο ενδεχόμενο μιας απάντησης, δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αυτό της

Επιτροπής. Εξάλλου, η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά το διάστημα αυτό οι ισπανικές αρχές ενημερώθηκαν για τις διαδικασίες που είχε κινήσει η Επιτροπή λόγω των καταγγελιών που υποβλήθηκαν το 1996 σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ της Demesa⁽⁷⁶⁾ και, το 1997 με τις ενισχύσεις υπέρ της Ramondín⁽⁷⁷⁾, σχετικά με τις φοροαπαλλαγές⁽⁷⁸⁾ που θεοπίστηκαν στην Άλαβα το 1996 και τις οποίες ελάμβαναν, επιπλέον άλλων ενισχύσεων, οι εν λόγω επιχειρήσεις. Όπως συμπεράναν και οι δύο φάκελοι χαρακτηρίζοντας τις φοροαπαλλαγές του 1996 παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις, οι πληροφορίες που έλαβαν σχετικά οι ισπανικές αρχές, οι οποίες πόρρω απείχαν από το να κινούν οποιαδήποτε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σχετικά με το συμβίβασιμο της φοροαπαλλαγής, άφηναν να διαφαίνεται το πιθανό ασυμβίβαστο.

- (101) Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν δημιούργησε καμία βάσιμη προσδοκία πιθανού συμβίβασιμο της εξεταζόμενης φοροαπαλλαγής έτσι ώστε οι δικαιούχοι να μην μπορούν να επικαλεστούν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ούτε ασφάλεια του δικαίου σε σχέση με τη φοροαπαλλαγή αυτήν. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι «κατά πάγια νομολογία, δικαίωμα να αξιώσει την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έχει κάθε ιδιώτης ευρισκόμενος σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση του έχει δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες [...]. Αντιθέτως, κανείς δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εάν η διοίκηση δεν του έχει δώσει συγκεκριμένες εγγυήσεις»⁽⁷⁹⁾.
- (102) Εν κατακλείδι, λαμβανομένων υπόψη των ήδη διατυπωθέντων επιχειρημάτων, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι δικαιούχοι δεν μπορούν να επικαλεστούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, όπως π.χ. η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ή η ασφάλεια του δικαίου σχετικά με τις ήδη καταβληθείσες ασυμβίβαστες ενισχύσεις. Τίποτε επομένως δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή του άρθρου 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, δυνάμει του οποίου «Όταν εκδίδονται αρνητικές αποφάσεις σε περιπτώσεις παράνομης ενίσχυσης, η Επιτροπή αποφασίζει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για να επιτύχει την ανάκτηση της ενίσχυσης από το δικαιούχο». Προς τούτο, στην προκειμένη περίπτωση, οι ισπανικές αρχές οφείλουν να λάβουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί με σκοπό να αποκαταστήσουν την οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν οι δικαιούχοι επι-

⁽⁷⁶⁾ Φάκελος κρατικής ενίσχυσης σχετικής με την ενίσχυση υπέρ της Demesa (βλέπε υποσημείωση 52): τελική απόφαση 1999/718/ΕΟΚ (βλέπε υποσημείωση 5).

⁽⁷⁷⁾ Φάκελος κρατικής ενίσχυσης σχετικής με την ενίσχυση υπέρ της Ramondín: Απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, 30.3.1999 (ΕΕ C 194 της 10.7.1999, σ. 18): τελική απόφαση 2000/795/ΕΚ (βλέπε υποσημείωση 27).

⁽⁷⁸⁾ Φάκελοι των ενισχύσεων C-49/99, C-50/99 και C-52/99 που αφορούν αντίστοιχα τα καθεστώτα φορολογικών ενισχύσεων με τη μορφή φοροαπαλλαγών που θεοπίστηκαν από τα αντίστοιχα άρθρα 26 καθενός από τους παρακάτω περιφερειακούς νόμους: περιφερειακός νόμος 24 της 5ης Ιουλίου 1996 της Άλαβα· περιφερειακός νόμος 7 της 4ης Ιουλίου 1996 της Guirúzcoa και περιφερειακός νόμος 3 της 26ης Ιουνίου της Vizcaya.

⁽⁷⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 300 της απόφασης που αναφέρεται στην υποσημείωση 56.

⁽⁷⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 24.

χειρήσεις εάν δεν τους είχαν χορηγηθεί παράνομα οι εν λόγω ενισχύσεις. Οι ενισχύσεις πρέπει να ανακτηθούν σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας και πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους οφειλόμενους τόκους, υπολογιζόμενους από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής αποπληρωμής βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται κατά την ημερομηνία αυτήν για τον υπολογισμό του καθαρού ισοδυνάμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία ⁽⁸⁰⁾.

- (103) Η παρούσα απόφαση αναφέρεται στο καθεστώς και είναι άμεσα εφαρμοστέα, περιλαμβανομένης της ανάκτησης οποιασδήποτε μεμονωμένης ενίσχυσης χορηγήθηκε στο πλαίσιο του καθεστώτος αυτού. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, ως συνήθως, η παρούσα απόφαση εκδίδεται με την επιφύλαξη ότι μεμονωμένες ενισχύσεις δύνανται να θεωρηθούν, εν όλω ή εν μέρει, ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά σε συνάρτηση με τα ίδια χαρακτηριστικά τους, είτε σε μεταγενέστερη απόφαση της Επιτροπής είτε κατ' εφαρμογή των κανονισμών παρέκκλισης.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (104) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι:
- α) η Ισπανία εφάρμοσε παράνομα στην Άλαβα απαλλαγή του φόρου εταιρειών για ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης·
  - β) η απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά·
  - γ) οι ισπανικές αρχές οφείλουν να αναστείλουν την καταβολή τυχόν υπολοίπου των ενισχύσεων που ενδεχομένως οφείλεται σε ορισμένους δικαιούχους. Όσον αφορά τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που έχουν ήδη καταβληθεί, οι ισπανικές αρχές λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ανάκτησή τους, έτσι ώστε να αποκατασταθεί η οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις αν δεν τους είχαν χορηγηθεί οι παράνομες ενισχύσεις,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών, που έδωσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην Ιστορική Περιοχή της Άλαβα, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, μέσω του άρθρου 14 του περιφερειακού νόμου αριθ. 18 της 5ης Ιουλίου 1993 είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η Ισπανία καταργεί το καθεστώς ενισχύσεων που αναφέρεται στο άρθρο 1 εφόσον αυτό εξακολουθεί να ισχύει.

Άρθρο 3

1. Η Ισπανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τους δικαιούχους των αναφερόμενων στο άρθρο 1 ενισχύσεων που της χορηγήθηκαν παράνομα. Η Ισπανία υποχρεούται να αναστείλει όλες τις καταβολές εκκρεμών ενισχύσεων.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης. Οι ανακτώμενες ενισχύσεις περιλαμβάνουν τόκους από το χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι το χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 4

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 2001.

Για την Επιτροπή
Mario MONTI
Μέλος της Επιτροπής

⁽⁸⁰⁾ Επιστολή της Επιτροπής στα κράτη μέλη SG(91)D/4577 της 4ης Μαρτίου 1991. Βλέπε επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-142/87 Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959.